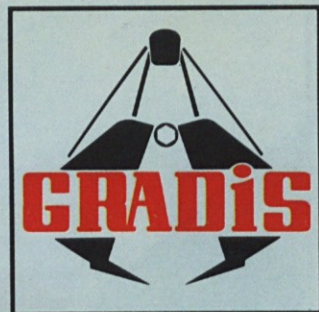

GRADISOV VESTNIK

Leto XXXII

Ljubljana, 14. december 1990

Številka 388

Srečno '91

Ptujski grad že nekaj let zelo uspešno obnavljajo, z delom pa bodo nadaljevali tudi prihodnje leto, delavci GP Gradnje Ptuj.

V zadnjem času so poleg novogradenj, ki jih je vse manj, zanimive tudi adaptacije. GP Ljubljana je obnovilo fasado ustavnega sodišča.

◀ Na naslovnici: Kompasova prostocarinska trgovina bo najlepši objekt na Karavanškem platoju.

Mariborsko »hišo življenja«, novo zgradbo poročniškega oddelka, so gradisovci iz GP Maribor zgradili kvalitetno in v dogovorjenem roku.

Akcija »Dober sosed varuje tvoj dom«

Gradis daroval sto tisoč din

Tudi Gradis se je vključil v akcijo »Dober sosed varuje tvoj dom«, ki so jo za prizadete v poplavah organizirali TV Slovenija in trije osrednji slovenski dnevnik – Delo, Večer in Nedvisni Dnevnik.

V tednu dni, kolikor je akcija trajala, njen zaključek pa je bil na prvem programu TV Slovenija se, se je oglasilo 168 darovalcev, ki so za pomoč prizadetim v poplavah prispevali blizu 3 milijone dinarjev, 1200 mark, 100 švicarskih frankov in 500 švedskih kron.

Poleg tega pa so številni darovalci ponudili pomoč v materialu, ki je s pomočjo Rdečega križa Slovenije že prišel na pravo mesto.

V denarju je največ prispevala Metalka 180.000 din, Gradis 100.000 din, Delo 50.000, ljubljanski odbor Slovenske kmečke zveze prav toliko itd.

Še enkrat se je pokazala naša pripravljenost pomagati v nesreči.

C. P.

45-letnica Gradisa nekoliko drugače

Skromno, a vendar slavnostno

Gradbeno podjetje Gradis praznuje letos 45-letnico svojega obstoja. Saj ne, da bi ga morali praznovati z velikim pompom kot pred leti, jubilej pa je le. Letos smo se tako, ali prav zaradi tega, dogovorili, da bomo kljub situaciji v kateri smo, obeležili ta jubilej na nekoliko drugačen način.

Dobro se še spominjamo, ko smo ob 35-letnici podjetja ponatisnili drobno knjižico 300 slovenskih narodnih. Prav to nas je napeljalo do tega, da smo se odločili letos ob 45-letnici, povezati z Mariborskim oktetom in omogočiti izdajo kaset slovenskih narodnih pesmi.

Mariborski oktet, pod umetniškim vodstvom Mitje Reichenberga, je pripravil 16 narodnih uspešnic, posnel pa jih je v novem studio Radia Maribor.

Ovitek kasete je lično oblikovala Majda Drevo, uvodno besedilo

Franc Gačnik, direktor GP Maribor, je bil slavnostni govornik na proslavi 45-letnice Gradisa.

do pa je dodal Jože Grobler. Na naslovnici, pa tudi v sredini ovitka kasete se blešči napis Gradis 45. Promocija kasete je bila v sredo, 12. decembra.

Za obeležitev jubileja, pa tudi promocije kasete verjetno ne bi našli primernejšega kraja, kot je mariborska Kazinska dvorana. Gradis je pred petinštiridesetimi leti nastal prav v Mariboru, zato smo toliko bolj ponosni, ker smo ob jubileju lahko skupaj zapeli himno gradbenikov – Pozimi pa rožice ne cveto...

Toda zopet bo prišla pomlad. Tudi za Gradis.

Besedilo: Franjo Štromajer

Foto: Cveto Pavlin

Ovitek kasete s slovenskimi narodnimi pesmimi je posnel Mariborski oktet, sponzoriral pa Gradis.

Biološko središče pod streho

Omogočeno nadaljevanje del

Trenutno je ena največjih slovenskih naložb med univerzitetnimi poslopi gradnja Biološkega središča v Ljubljani, kjer bo prostor dobila Biotehniška fakulteta, Center za biotehnologijo in Inštitut za biologijo Univerze v Ljubljani.

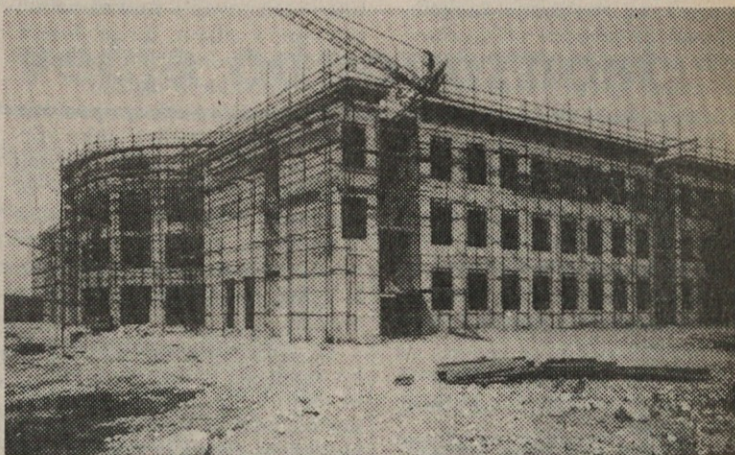
Glavno poslopje je pod streho, normalno pa poteka tudi gradnja vhoda v botanični vrt. Ko se je že pričakovalo, da bo treba zaradi pomanjkanja sredstev delo ustaviti, sta sekretariat za izobraževanje in vlada, saj gre za investicijo nacionalnega pomena, le poskrbela za denar in omogočila nadaljevanje del.

Hladno zimsko vreme je sicer

onemogočilo delo na fasadi, zato pa v notranjosti normalno poteka gradnja predelnih sten in montaža oken. Če bo dotok denarja prihodnje leto normalen, potem je za pričakovati, da bo Biološko središče zgrajeno čez leto dni.

Več o gradnji preberite na 7. strani.

C. P.

Glavno poslopje Biološkega središča v Ljubljani.

Izkoristimo znanje in izkušnje

Gradisovcem ob novem letu

Iztekajoče se leto je bilo težko. Prihajajoče bo zanesljivo še težje. Iz niza razlogov. Takih, katerih obvladovanje je izven naše moči in ki zadevajo sedanje kritične gospodarske razmere in še bolj jutrišnje, s čermi politične in gospodarske negotovosti posuto pot nastajajoče slovenske samostojnosti. In tistih drugih, ki so vendarle v naših rokah in zadevajo treznost našega odločanja, sposobnost dojemanja in prilagajanja bistvu današnjih in še bolj jutrišnjih sprememb.

Želim si, da bi pri obvladovanju teh težav imeli čimveč uspehov, da bi v največji možni meri znali izkoristiti vsa znanja, izkušnje in prednosti, ki smo si jih nabrali v 45 letih. Trdno sem prepričan, da je teh prednosti dovolj, da si bo Gradis uspel zadržati svoj položaj v oslabiljenem in okrnjenem slovenskem gradbeništvu.

Z novim letom se izteka tudi moj mandat vršilca dolžnosti generalnega direktorja. Vsem, ki so me pri mojem skoraj osemletnem delu podpirali ali z menoj sodelovali, dolgujem iskreno zahvalo. Novemu vodstvu veljajo moje dobre želje za uspešno delo in srečo.

Predvsem pa želim vsem in slehernemu delavcu Gradisa v Novem letu obilo osebnih sreč, uspehov pri delu in dobrega zdravja.

V.d. generalnega direktorja
Franc Kositer, dipl. ing.

Vrednostna analiza – metodaboljšanja poslovanja od katere v sistemu Gradis veliko pričakujemo

Trg zahteva nižje stroške poslovanja

Zniževanje poslovnih stroškov je prav gotovo poglavitna naloga vodstva vsakega podjetja. Nižji stroški niso pomembni samo zato, da z nižjimi cenami postanemo konkurenčnejši pri pridobivanju del, temveč tudi zato, da z nižjimi stroški ustvarjamo sredstva za povečanje plač in za povečanje akumulacije. Večina podjetij pri nas ima bolj malo lastnih finančnih sredstev, brez le-teh pa bodo podjetja težko poslovala v pogojih razvite tržne konkurence.

V Gradisu smo se odločili, da bomo kot metodo vodenja podjetja in metodo s katero bomo zboljšali poslovanje, uporabljali vrednostno analizo, ki je danes v svetu najbolj znana metoda za zniževanje stroškov poslovanja oziroma za zboljšanje funkcionalnosti proizvodov ali storitev, prišla pa je iz ZDA in se razširila po celnem svetu. Uspešno se uporablja že okoli 40 let.

Pripisovanje velikega pomena vrednostni analizi ni slučajno, saj poleg uspešnega opravljanja glavnih nalog, to je zniževanje stroškov in zboljševanje funkcionalnosti proizvodov ali storitev, ima vrednostna analiza tudi nekatere pomembne stranske učinke, kot so:

- navaja zaposlene na razmišljanje o vrednostih, koristih in funkcijah,

- pomaga motivirati zaposlene za uresničevanje ciljev podjetja,

- razvija pri zaposlenih kreativno mišljenje,

- usmerja pozornost na gospodarske podrobnosti,

- razvija nepristranskost in zanimanje zaposlenih za novosti ter s tem v zvezi povečuje sposobnost za prilagajanje spremembam,

- pomaga pri delu krožkov za kakovost,

- razvija kakovostno delo in varčevanje kot vrednoto.

Vrednostna analiza je metoda, ki se je ne da naenkrat naučiti iz knjig. Iz knjig se da spoznati le določena načela, ki se morajo pri uporabi metode upoštevati, metoda sama pa se da naučiti le z reševanjem konkretnih primerov.

Avtor prve knjige o vrednostni analizi Miles je vrednostno analizo opredelil kot organizacijski postopek za učinkovito ugotavljanje nepotrebnih stroškov. Združenje ameriških inženirjev vrednosti je opredelilo analizo vrednosti kot sistematično uporabo preizkušenih tehnik za ugotavljanje funkcij nekega proizvoda ali neke storitve in za ugotavljanje načinov, da se potrebne funkcije zanesljivo opravi

vijo z nižjimi stroški.

Seveda je še vrsta drugih opredelitev vrednostne analize. Ena bolj celovitih je podana v avstrijskih normah vrednostne analize (ÖNORM), ki jo opredeljujejo kot metodo za sistematično raziskovanje funkcionalnih sestavin, s ciljem, da se doseže povečana vrednost za proizvajalca, uporabnika in družbo.

Kot metoda vodenja podjetja se vrednostna analiza lahko afirmira le, če si jo vodilni in drugi odgovorni delavci želijo in če verjamejo v njeno korist. Praksa je pokazala, da skoraj ni poslovnega problema, ki se ga ne bi dalo rešiti po metodi vrednostne analize.

Za vrednostno analizo bi lahko dejali, da je metoda o uporabi metod. To pomeni, da vrednostna analiza uporablja znane metode s področja tehnologije, analize poslovanja, organizacijskih ved itd., za doseganje svojih ciljev. Vrednostna analiza ima nekaj svojih načel in sicer: priprava vrednostne analize, ugotovitev sedanjega stanja, določitev delovnih ciljev, iskanje rešitev, presoja rešitev, udejanjanje rešitev in spremljanje udejanjanja nove rešitve.

Na začetku priprave vrednostne analize mora vodstvo podjetja v rednih časovnih presledkih opraviti analizo poslovanja podjetja na podlagi katere ugotovi močne in šibke točke oziroma probleme v poslovanju. Na podlagi tega dobi seznam nalog, ki jih je treba opraviti, da bi izboljšali rezultate poslovanja. Ker se vseh nalog ne da naenkrat opraviti, je treba določiti prednostni vrstni red obdelave nalog. Naloge je treba tudi jasno opredeliti, prav tako tudi predvidene cilje in roke dokončanja nalog, saj v nasprotnem analiza ne bo uspešna.

Ker se vrednostna analiza vedno opravlja v skupini, mora vodstvo podjetja imenovati delovno skupino veličine do največ osem članov, različnih poklicev oziroma zaposlenih na različnih področjih v podjetju. Poglavitna kriterija pri izbiri skupine sta

strokovno znanje in mesto v obstoječi organizaciji. Koordinator skupine mora že v začetku izdelati podroben načrt dela, predvideti vse stroške in roke za dokončanje analize, kot tudi človeške in materialne zmogljivosti, ki jih bo delovna skupina potrebovala.

V okviru ugotavljanja in analize sedanjega stanja je treba izhajati iz postavljene naloge in pri tem zbirati informacije, jih razvrstiti in jih obdelati tako, da so uporabne. Vrednostna analiza je dejansko strkovni odgovor na vprašanje, kako se lotiti razvoja novosti.

Z vrednostno analizo vedno poizkušamo ugotoviti slabosti proizvodnje in jih odpraviti ter okrepiti pozitivne lastnosti. V bistvu pa sta pred podjetjem samo dve nalogi: očuvanje na trgu doseženih prednosti pred konkurenco in razvijanje novega.

Ovrednotenje informacij je za kakovost in napredek dela z vrednostno analizo največjega pomena, zato je to treba vedno opraviti v skupini. Za zbiranje informacije se običajno porabi največ časa.

K uspešno opravljeni vrednostni analizi v veliki meri prispevajo čim bolj natančno in podrobno opredeljeni cilji, včasih tudi preko večjih podciljev. Pri postavljanju ciljev ne kaže biti preveč skromen, saj pravijo, če več zahtevaš, pod določenimi pogoji, več dobiš. Višje postavljene cilje članke skupine tudi bolj motivirajo. Ni za pričakovati, da bodo vsi navdušeni nad visoko postavljenimi cilji, vendar, če hočemo biti uspešni, moramo ugotoviti vzroke za nasprotovanje vikoso postavljenim ciljem in jih odpraviti.

Vsak od izbranih ciljev preizkusimo še z vprašanji: kaj, kako, s čim, kdo, kje, kdaj, čemu. Če pri vsakemu od ciljev lahko odgovorimo na navedena vprašanja, potem so delovni cilji dobro opredeljeni.

Iskanje rešitev teče vedno v skladu s postavljenimi cilji. Da se organizirati tako, da vsak član skupine sam pripravi nekaj idej ali se to opravi v skupini. Med zbiranjem idej se ne opravi njihova ocena ali celo kritika, temveč se to opravi šele v naslednjem koraku. Nastajanje idej naj bo čim bolj svobodno, zaželeno pa je, da jih bo čim več. Vse ideje je treba skrbno zapisovati.

Po končanem zbiranju idej je treba vse ideje oblikovati v predloge rešitev in jih pripraviti za presojo v naslednjem koraku.

Presoja predlaganih rešitev skupina primerja z uvodoma zastavljenimi cilji ter jih preverja z vidika funkcionalnosti, gospodarnosti in izvedljivosti rešitve. Pri tem je treba za vsak posamezen predlog rešitve ugotoviti stroške izvedbe, koristi, prednosti in pomanjkljivosti ter načrt ukrepov za njihovo realizacijo z roki in nosilci izvedbe.

Možne predloge rešitev skupina predloži nosilcem odločanja v obravnavo, le-ti pa izberejo eno izmed ponujenih rešitev, določijo načrt za njeno uvajanje in izvajanje. Nova rešitev običajno pomeni neko večjo spremembo v podjetju, zato lahko nastopijo težave in odpori zaposlenih pri uvajanju rešitve. Dogaja se tudi, da zaradi tega ostanejo v predalu.

Potem, ko je bila sprejeta odločitev za uvedbo določene spremembe, nastopijo naslednje pomembne stopnje procesa udejanjanja spremembe:

- priprava za izvedbo vsebine odločitve,

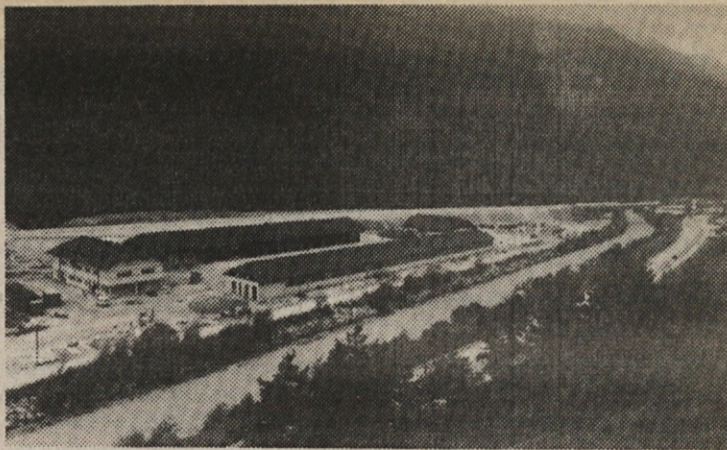
- uvajanje spremembe,

- nadziranje uvajanja ter merjenje doseženih rezultatov in po potrebi dopolnitev sprejetih odločitev, vse do taktat, ko so doseženi normalni in s cilji opredeljeni delovni rezultati.

Uspeh pri uveljavljanju spremembe v podjetju je v vedno večji meri odvisen od tega, kako je bila izvedena priprava za uvajanje vsebine odločitve. Med pripravo in potem med samim izvajanjem spremembe je potrebno še posebno materialno spodbujati tiste delavce, ki so direktno in indirektno povezani z uvajanjem in izvajanjem spremembe.

Na koncu pa je treba vsekakor intenzivno spremljati udejanjanje nove rešitve, kako se nova stvar obnaša. Proces kontrole se začne z zbiranjem podatkov o tem, kako se delo dejansko opravlja.

V naslednji številki Gradisovega vestnika bomo več napisali o delu skupin za izdelavo vrednostne analize, o pomenu koordinatorja skupine za vrednostno analizo, o vključevanju vrednostne analize v obstoječo organizacijo podjetja in kako smo se vsega tega lotili v Gradisu. C. P.

Z enim samim posnetkom je težko zajeti gradbišče Karavanškega platoja, ki je letos največje Gradisovo gradbišče. Na obeh fotografijah se vidijo največji objekti na platoju (od leve proti desni): Kompasov gostinski objekt, jugoslovanski mejno-kontrolni objekt, Kompasova duty free trgovina, avstrijski mejno-kontrolni objekt, kontrolna hala (objekt v gradnji) in na koncu štirje objekti vzdrževalne baze.

Inženiring – trden most med Gradisovimi podjetji

Projektno vodenje – večja odgovornost

V skladu s pogodbo o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP Gradis Ljubljana, d.o.o. se je organizacijsko transformiral tudi nekdanji toz Inženiring Ljubljana v Gradis Podjetje z inženiring Ljubljana, polna odgovornost ali krajše Gradis Inženiring p.o. Poleg oblike organiziranosti so se v Inženiringu lotili tudi notranjega prestrukturiranja, ki je že sprejeto.

V čem je bistvo teh sprememb je povedal direktor Gradis Podjetja za inženiring Ljubljana, p.o. **Tone Zaletelj**, ki po pogodbi o sestavljenem podjetju istčasno opravlja naloge pomočnika generalnega direktorja sestavljenega podjetja GIP Gradis, d.o.o. za področje inženiringa.

Inženiring se je iz nekdanje sektorske organiziranosti reorganiziral po principu projektnega vodenja. To pomeni, da za vsakim projektom, ki ga vodijo v Inženiringu, stoji v marketinškem in v izvedbenem smislu vodja projekta, ki je odgovoren za uspešno tehnično, komercialno in finančno izvedbo projekta, ki mu je bil zaupan.

K Inženiringu sodi tudi **predstavništvo Gradisa v Beogradu**, ki pa je bilo v zadnjih nekaj mesecih zreducirano tako v prostorskem, kot tudi v kadrovskem smislu. V predstavništvu imamo trenutno zaposlenega samo enega delavca.

Iz pogodbe o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP Gradis je razvidno, da Inženiring opravlja za družbo Gradis in podjetja v njeni sestavi marketinško in izvedbeno dejavnost na vseh skupnih projektih, tako kot so opredeljeni v 3. členu pogod-

be, kar pomeni, da je Gradis Inženiring p.o. pooblaščen za pridobivanje, vodenje in gospodarjenje s skupnimi projekti, kot so: energetske objekti, ceste in vsi premostitveni objekti, infrastrukturni objekti, večji in tehnološki zahtevni objekti, ki zahtevajo skupen nastop nekaj Gradisovih podjetij in vsi projekti v zunanjetrgovinskem poslovanju. Iz tega sledi, da mora biti Inženiring trden most med družbo Gradis in podjetji v sistemu Gradis.

Inženiring dobro sodeluje z vsemi podjetji v sistemu Gradis, predvsem pa s podjetji gradbene dejavnosti, delno tudi s Strojegradnjo, zlasti glede izvoznih poslov, z ostalimi podjetji pa bodo sodelovanje še izboljšali.

V svojem razvoju Inženiring ne more mimo sprememb, ki se prav sedaj dogajajo v nacionalni ekonomiji, kot tudi sprememb v Gradisu, upoštevati mora tudi predimenzioniranost gradbeništva in močno konkurenco na trgu, pri pridobivanju del pa koristi ugled in dobro ime, ki ga ima Gradis, dosedanje reference, znanje, sodobno tehniko in tehnologijo, zmogljivosti strojne opreme in gradbene mehanizacije, strokovne kadre in druge prednosti, ki jih Gradis ima in

jih lahko ponudi na trgu.

Poleg že znanih segmentov gradnje v katerih ima Gradis nedvomno veliko prednost (energetika, premostitveni objekti, luške gradnje, industrijski objekti, globoko temeljenje), bo treba poiskati tudi druge možnosti za plasma naših zmogljivosti: na novih tržnih območjih v Sloveniji in Jugoslaviji, pa tudi na tistih območjih, ki smo jih v zadnjih letih, tako ali drugače zapustili in jih imenujemo »sive lise«; na novih tržnih poteh skupaj z ostalimi podjetji in inženirinskimi organizacijami, tako na domačem, kot tudi na zunanem trgu; na novih segmentih specialnih znanj, ki jih naše podjetje ima, v zadnjem času pa so tudi tržno bolj zanimiva, iskati pa moramo predvsem takšne dele, ki jih zahteva tržišče.

V Inženiringu ocenjujejo, da bo v perspektivi več investicij med infrastrukturnimi objekti. Vse bolj zanimiv postaja tudi navtični turizem in prodaja apartmajskih počitniških zmogljivosti, računajo tudi na več dela na področju ekologije (industrijske čistilne naprave, komunalne čistilne naprave in podobno), pričakujejo tudi več vlaganja v vzdrževanje obstoječega zgrajenega fonda, tako na stanovanjski gradnji, industrijskih objektih, poslovnih, reprezentančnih in zgodovinsko pomembnih zgradbah.

Naštejmo nekaj objektov, ki jih vodi Inženiring: Karavanški

● Vodenje Gradis Inženiring Ljubljana, p.o. je delavski svet zaupal direktorju **Tonetu Zaletelju**, ta pa je okrog sebe zbral mlado, a vendar izkušeno ekipo, ki bo zmogla to zahtevno delo. **Milan Pukšič**, gr. inž. je pomočnik direktorja Inženiringa za marketing, **Željko Petovar**, dipl. inž. je pomočnik direktorja Inženiringa za projekte v izvedbi in **Aleš Komljenović**, oec. je pomočnik direktorja Inženiringa za finance.

plato, objekti na AC Hrušica-Vrba vključno z viaduktom Moste, HE Vrhuvo v zmanjšanim obsegu in z zelo upočasnim tempom, viadukt in cestni priključki pri Šentilju, Barbariga in Simonov zaliv, Biološko središče v Ljubljani in še nekaj objektov, ki jih gradijo Gradisova podjetja.

Inženiring se je v zadnjih nekaj mesecih prilagodil razmeram sedanjega časa in zmanjšal število zaposlenih na manj kot 60 delavcev, od katerih jih 43 dela, ostali pa so trenutno, zaradi manjšega obsega del, na začasnem čakanju na zaposlitev. Število delavcev, ki sedaj dela, je dimenzionirano za opravljanje nalog, ki jih Inženiring trenutno ima, takoj ko bodo razmere v družbi in v Gradisu dovoljevale, pa bodo zaposlili tudi vse tiste, ki so sedaj na čakanju na delo.

C. P.

Transformacija lastnine bo zahtevna in težka naloga

Privatizacija podjetij in ugotavljanje njihove vrednosti

Slovenska vlada je v svojih programskih usmeritvah, ki jih je predložila skupščini, uveljavila idejo decentralizirane privatizacije družbene lastnine oziroma direktnega preoblikovanja družbenih podjetij v kapitalske družbe. Podjetja bi po preoblikovanju dobila znane lastnike za celotni trajni kapital, družbena lastnina pa bi postala zgodovinski pojem. Privatizacijo bo treba speljati do konca leta 1991 oz. 1992.

Da bi se s postopki privatizacije družbenih podjetij čim bolje seznanili, smo v Gradisu pripravili posvet, ki ga je vodila dr. **Alenka Žnidaršič-Kranjc**.

Za vsebinsko razumevanje privatizacije je treba pojasniti različne oblike delnic, ki jih opredeljuje predlog zakona o privatizaciji:

- **navadne delnice** dajejo pravico do upravljanja, pri čemer ima vsaka delnica en glas; daje sorazmerno pravico do dividend na dobičku in daje pravico do sorazmernega dela preostanka premoženja po poplačilu upnikov v primeru stečaja ali likvidacije podjetja,

- **prednostna delnica** glasi na ime; je prenosljiva, kumulativna; ne daje pravico glasovanja

razen pri odločitvah o pripojitvi, spojitvi, razdelitvi, prenehanju podjetja, zmanjšanju kapitala, prodaji ali trajnem vlaganju; daje prednostno pravico do dividende v višini 2 odstotka od njene nominalne vrednosti pred izplačilom dividend navadne delnice, daje v primeru stečaja ali likvidacije pravico do poplačila nominalne vrednosti delnice pred plačilom navadnim delničarjem,

- **participativne prednostne delnice** imajo enake značilnosti kot prednostne delnice, le da imajo pravico enakopravnega sodelovanja ob delitvi dobička z navadnimi delnicami; če dividenda na nominalno vrednost presega 2 odstotka, daje ta delnica enako odstotno dividendo kot navadna delnica,

- **odkupljiva prednostna delnica** ima enake značilnosti kot participativna prednostna delnica, le da ima Sklad za prestrukturiranje pravico in obveznost te delnice vsako leto prodati nazaj podjetju in sicer eno desetino delnic po njihovi nominalni vrednosti, če jih podjetje ne odkupi v roku 30 dni, postanejo navadne delnice.

Nosilci transformacije družbene lastnine naj bi bila podjetja, udeleženci pa zaposleni v podjetjih, vsi državljani Slovenije, menedžerji, nekdanji lastniki, upniki, tuje pravne in fizične osebe.

Pri prenosu lastnine iz družbene v privatno se ne bomo mogli izogniti nekaterim težavam, kot so: ni kapitala za nakup, ni interesa kupcev, če kupci so, niso plačilno sposobni, podjetja se kupujejo daleč pod realno vrednostjo, bonitete kupcev se ne preverja, od kupcev se ne zahteva ohranjanje delovnih mest itd.

Kot vse kaže se ne bomo mogli izogniti, vsaj v začetni fazi, **državni lastnini**. Zato se je izoblikoval Sklad za prestrukturiranje, ki bo postal »lastnik« neolastninjenega dela družbenega

kapitala in bo prevzel skrbništvo nad njim.

Drugi obliki v kateri bo potekala transformacija družbene lastnine sta **privatizacija** in **reprivatizacija**. To sta procesa v katerih naj bi delež družbene lastnine, ki danes pomeni 83 odstotkov celotnega družbenega proizvoda, znižali. Privatizacija pomeni v tem okviru le spreminjanje lastninske strukture brez nekih določenih ciljev, neprivatizacija pa ima zelo jasno opredeljen cilj lastninske strukture.

Privatizacija ali reprivatizacija potekata z:

- avtonomnimi metodami, kar pomeni, da podjetje izvede preoblikovanje lastnine brez sodelovanja agencije, seveda pa ob njenem soglasju,

- privatizacija pod nadzorom agencije,

- neposredna privatizacija s strani agencije.

V primeru **denacionalizacije** se premoženje vrača bivšim lastnikom, vendar se tudi ob tem pojavlja cela vrsta dilem, kot so: komu vrniti lastnino, na kakšen način vrniti premoženje, kje dobiti sredstva za izplačilo odškodnin, kako zagotoviti pravičnost pri vračanju lastnine, kako zagotoviti realno vrednost odvzete lastnine itd.

V primeru ustanavljanja **podjetij v mešani lasti** s tujimi fizičnimi in pravnimi osebami ne gre za posebno obliko privatizacije ali reprivatizacije, pa je na to obliko transformacij potrebno opozoriti, zaradi razmišljanj o

lastninski transformaciji podjetja.

Pomembno vprašanje, ki se nadalje zastavlja je, **katera sredstva so predmet lastninske transformacije?** Zdi se, da bo prevladalo stališče, po katerem se opredeljuje družbeni kapital, ki je predmet lastninske transformacije, kot razliko med tržno vrednostjo sredstev (aktivno) podjetja ter tržno vrednostjo trajnih, dolgoročnih in kratkoročnih obveznosti podjetja do drugih pravnih in fizičnih oseb.

Podjetja so prisiljena v čim hitrejšo lastninsko transformacijo predvsem zaradi **dokapitalizacije podjetja**, to je možnosti pridobitve svežega kapitala in zaradi **povečane učinkovitosti gospodarjenja**. V procesu lastninjenja morajo podjetja odgovoriti predvsem na tri vprašanja:

- do kakšnega nivoja internega privatizacija,

- ali prodaja ali dokapitalizacija podjetja oziroma prodaja nekega substencialnega dela sredstev,

- na katerem nivoju iskanja kupca oziroma vlagatelja.

Zaradi obsežnosti in zahtevnosti teme o privatizaciji podjetij, bomo drugi del, ki govori o metodologijah ocenjevanja in vrednotenja podjetij in določanje njihove cene, objavili v naslednji številki Gradisovega vestnika, skupaj z nekaj mislimi, ki jih je v razpravi, tudi o možnih stih in načinih lastninske transformacije Gradisa, izrekla dr. **Alenka Žnidaršič-Kranjc**.

C. P.

Manj sredstev za energetske objekte

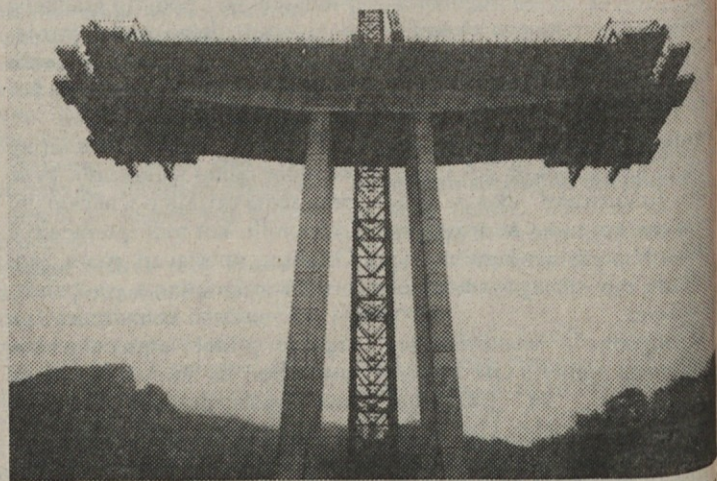
Pet let brez novih elektram?

Novi petletni program elektroenergetskih gradenj do leta 1995 ne predvideva, da bi v tem času začeli graditi kakršno koli elektrarno, tudi že prej načrtovanih hidroelektrarn na spodnjem toku reke Save ne.

Program predvideva naj bi dokončali le tiste, ki so v gradnji: HE Vrhovo, prenova HE Fala in HE Bistrica-Koralpe, ki je še nismo plačali ter TE Ugljevik II v BiH.

Zapreti bo treba rudnik urana Žirovski vrh, graditi objekte za ekološko sanacijo termoelektrarn, program pa ne predvideva dokončnega načrta za zapiranje jedrske elektrarne v Krškem.

C. P.

Viadukt Moste pri Žirovnici že dobiva končno podobo. Na posnetku se lepo vidi potek prostoležeče konzolne gradnje.

Glavno poslopje biološkega središča v Ljubljani.

Vhod v botanični vrt je lepo vklopljen med obstoječe drevje.

Velika pridobitev za Univerzo v Ljubljani

Gradnja biološkega središča teče po načrtih

Izgradnja Biološkega središča v Ljubljani, v bližini živalskega vrta, je uvrščena v paket družbenih investicij nacionalnega pomena, ves kompleks pa bo, skupaj z novim ljubljanskim botaničnim vrtom, obsegal okrog 40 hektarjev površine. To je trenutno ena največjih slovenskih investicij med univerzitetnimi poslopi, kjer bo prostor dobila Biotehniška fakulteta, Center za biotehnologijo in Inštitut za biologijo Univerze v Ljubljani.

Biološko središče ima dva objekta: glavni objekt in vhod v botanični vrt. Glavni objekt je veliko poslopje, katerega bruto površina znaša 7.600 kvadratnih metrov, zgrajena pa je do tretje gradbene faze, kar pomeni, da je objekt pokrit s streho. Ko se je pričakovalo, da bo treba, zaradi pomanjkanja sredstev, delo ustaviti, sta sekretariat za izo-

braževanje in vlada, ki sta pristojna za financiranje, le poskrbela za denar, tako da bo delo normalno teklo dalje.

Glavno poslopje je zdaj zgrajeno toliko, da si je že mogoče ustvariti podobo o tem, kakšna bo zgradba, ko bo čez leto dni končana. Grajena je tako, da ima spodnje in zgornje pritličje ter eno nadstropje. Osrednji del

zgradbe bo namenjen skupinskemu življenju in delu, povzema pa formo amfiteatra s predavalnicami, ki so nanizane ob cilindričnem prostoru s pripadajočim programom v etažah. To jedro povezujeta vitka stebra, ki naj bi se pred vhodom v knjižnico iztekla v figuri Flore in Favne.

Stranska trakta, členjena v preproste kubuse, sta namenjena individualnemu pedagoškemu in raziskovalnemu delu. To so predvideni zeleni stebri plezalk, ki naj bi označevali dogajanje v stavbi. V tem delu so predvideni predvsem laboratoriji, herbariji, merilnice in drugi raziskovalni kabineti.

Zaradi slabo nosilnih tal je bilo treba temeljiti glavni objekt Biološkega središča na pilotih. Skupaj je bilo zabitih 2.300 metrov pilotov, v globino od 16 do 21,5 metra.

Vhod v botanični vrt je manjši objekt, ki je klasično temeljen na tamponski blazini. Sestavljajo ga sam vhod v botanični vrt, rastlinjaki in spremljajoči servisni objekti za normalno funkcioniranje rastlinjakov, različne delavnice, shrambe za orodje in manjše vrtno stroje, tukaj je tudi kotlovnica in še nekaj manjših prostorov.

Precej bogata bo tudi zunanja ureditev, kar k takšnemu objektu, kot je Biološko središče tudi sodi. Potrebno bo urediti manjši potok, ki teče pred vhodom v botanični vrt, rondo, drevored in še kaj podobnega.

Želja investitorja je, da bi bilo delo končano čez leto dni, to je konec leta 1991, izvajalci del, delavci Gradbenega podjetja Ljubljana, pa jim bodo to željo uresničili, seveda, če bo za gradnjo dovolj denarja.

C. P.

Pomoč prizadetim v poplavih

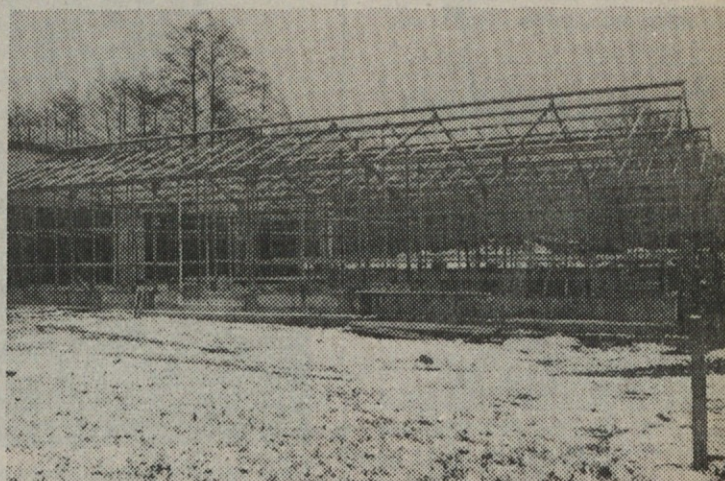
Nova hiša za Klinarjeve

Družini Klinar na Ljubnem bodo Mariborčani postavili novo hišo. Prostor, kjer naj bi stala hiša, je že zakoličen, projekti dokončani. V Zgornjesavinski dolini bo tako zrasla hiša solidarnosti, v katero se je vključilo tudi Gradbeno podjetje Maribor.

Poleg Gradisa bo z materialom in delom sodelovalo veliko mariborskih podjetij in privatnih obrtnikov, ki bodo s svojo pomočjo prispevali postaviti tej prizadeti družini streho nad glavo. Za dve tretjini gradbenega materiala je že znano, kdo ga bo podaril, v času, ko to poročamo, pa se oglašajo še številni kolektivi in posamezniki, ki bi prizadeti družini radi pomagali.

Akcijo solidarnosti vodi mariborski Izvršni svet oziroma njihova predstavnika Milan Petek ter Milan Fras – oba še pred časom zaposlena v mariborskem Gradisu.

Franjo Štromajer

Jeklena konstrukcija rastlinjaka že stoji.

Veliko ugank in neznank za sestavljalce gospodarskega načrta

Težave pri sestavljanju plana za leto 1991

Pogodba o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP Gradis Ljubljana, d.o.o., predvideva, da bo družba tudi v prihodnje pripravljala izhodišča za strateško planiranje poslovnega sistema. Zato smo v Gradisu že začeli s pripravami za sestavo gospodarskega načrta sestavljenega podjetja za leto 1991.

O poteku priprav za sestavo plana, o tem, s kakšnimi težavami in neznankami se njegovi sestavljalci srečujejo, je za Gradisov vestnik spregovoril pomočnik generalnega direktorja za ekonomiko, finance in organizacijo **Vekoslav Pečnik**.

V razvojnih ciljih Gradisa, ki so kot strategija še vedno opredeljeni v naših aktih, je zapisano, da so glavni elementi poslovne politike povečanje deleža na trgu, projektiranje in izvajanje najzahtevnejših gradbenih objektov, krepitev finančne trdnosti, zagotavljanje pogojev za izboljšanje poslovnih rezultatov, prestrukturiranje naših kapacitet, in zmanjševanje števila zaposlenih, zmanjševanje in obvladovanje stroškov.

Te komponente bodo vsekarvgrajene v naš gospodarski načrt za leto 1991, vendar pa ob tem nastaja nekaj problemov. Čas, v katerem sedaj živimo, je namreč tako negotov, da je nemogoče karkoli z gotovostjo opredeliti. Tržne možnosti so izjemno omejene, saj na trgu ni povpraševanja po naših uslugah, ker je gospodarstvo v velikanskih težavah in izkazuje izgube, ki so se v primerjavi z lanskim letom nekajkrat povečale. Tako tudi ni skoraj nobenih investicij, predvsem ne velikih, za katere je dimenzioniran Gradis. Tržišča, dolga leta že tradicionalna (Irak, Kuwait), so sedaj finančno izčrpana (stalne vojne), raz-

mere v Vzhodni Evropi se tudi vrtoglavo spreminjajo, tako da so popolna neznanka. Ostaja nam samo Zahodna Evropa, ki pa je za nas izredno težko dosegljiv.

Zaradi naštetih težav se vse bolj soočamo s problemom predimenzioniranja, ki ga bomo morali rešiti. Potrebno bo zmanjšati naše proizvodne kapacitete, ki jih ni mogoče polno zaposliti. Fiksni stroški so visoki in z dohodkom, ki ga ustvarjamo, jih

ne bomo mogli pokrivati, kar pomeni, da se bomo v letu 1991 vsi le težko obdržali.

Pristopiti bomo morali k odločnemu zmanjšanju stroškov na vseh stroškovnih mestih, in sicer na način, ki ga omogočata dve metodi - vrednostna analiza in controlling. Metodi nista namenjeni za zmanjševanje števila zaposlenih, temveč služita za povečanje učinkovitosti našega dela in omogočata boljše možnosti za naš nadaljnji razvoj.

In ne nazadnje je neznanka tudi proces prehajanja sedanje družbene lastnine v drugo obliko lastnine. O teh vsekakor neizbranih preavil zaenkrat v Gradi-

su še ni nič znanega, saj nanje nisimo pripravljeni.

S planom bomo skušali podjetja zadovoljiti v vseh tistih elementih, ki so nam jih zaupali, po drugi strani pa se moramo zavesti, da bo treba v načrtu poslovnega sistema Gradis za leto 1991 predvideti tudi skrčenje nekaterih, sicer potrebnih aktivnosti. Razlog je v tem, da podjetja ne bodo finančno zmožna plačevati vsega tolikšnega bremena in vseh dejavnosti, ki smo jih v pogodbo o ustanovitvi sestavljenega podjetja GIP Gradis, d.o.o. sicer zapisali in se za njih tudi dogovorili.

C. P.

Končana gradbena dela na mariborski porodnišnici

Držali so obljubo

To, kar je ob začetku gradnje obljubil vodja gradbišča nove porodnišnice v Mariboru **Dragan Dordević, dipl. inž.**, da bodo gradbena dela končali v roku, se je tudi zgodilo. Gradbena dela so končana, zadnja dela pa opravljajo še obrtniki. Pričeli so tudi že z montažo medicinske opreme in vse kaže, da bo »hiša življenja« - kakor so jo ob neki priložnosti imenovali - nared že spomladi prihodnje leto.

Porodniški oddelek so financirali iz sklada IV. mariborskega samoprispevka iz katerega je predviden denar še za nekaj objektov v bolnišnici. Velika prednost nove zgradbe je bivalni standard nosečnic, porodnic in tudi novorojen-

čkov. Stari porodniški oddelek ni več primeren za porodnišnico, saj se stiska tudi po devet pacientk v eni sobi. V novi porodnišnici pa bodo lahko imele matere novorojenčke kar ob sebi.

Novih prostorov se poleg bodočih mamic veselijo tudi osebje porodniškega oddelka, saj bodo lahko svoje delo odslej opravljale lažje, predvsem pa na bolj human način. Nekdanjo porodnišnico so v Mariboru zgradili leta 1938, ko je Maribor štel kakih 35.000 prebivalcev. Toliko lažje razumemo sedaj, 53 let pozneje, veselje vseh, ki so tako ali drugače povezani s porodnišnico.

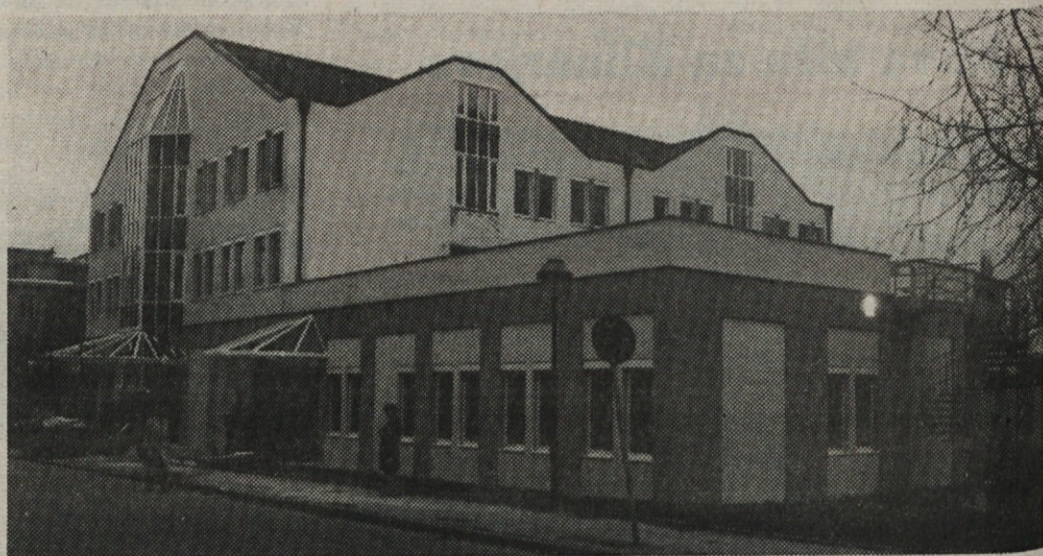
Franjo Štromajer

Čestitke ob jubileju

Ob Gradisovem jubileju, 45-letnici, čestitam vsem gradisovcem. Čestitke veljajo še posebej uredništvu Gradisovega vestnika, kateremu želim še nadaljnjih uspehov pri informiranju vseh, sedanjih in nekdanjih, članov Gradisa.

Sicer pa vsem skupaj želimo srečno novo leto 1991.

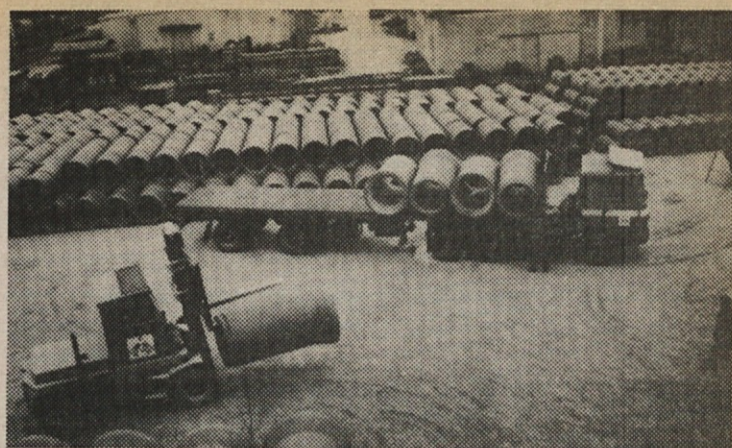
Rafael Bajec

Nova zgradba porodniškega oddelka Splošne bolnišnice Maribor.

Število zaposlenih v IPGI se je zmanjšalo za 15 odstotkov.

Cevi so tisti izdelek standardnega programa, ki gre dobro v promet.

Položaj v Industrijskem podjetju gradbenih izdelkov ni nerešljiv

Z manj delavci bo potrebno več narediti

Spremembe, ki so se vse leto dogajale v Gradisu in tudi v širši družbi, niso šle mimo Industrijskega podjetja gradbenih izdelkov (nekdanji OGP). To zd se je transformiral v podjetje s polno odgovornostjo, zmanjšano je število zaposlenih, narejene so bile spremembe v vodstvu podjetja, del poslovnih prostorov so dali v najem, sprejeli so nov Pravilnik o organizaciji podjetja in sistemizaciji delovnih mest in še kaj bi lahko našeli.

O vsem tem, in še o marsičem drugem, je takel pogovor z v.d. direktorja Industrijskega podjetja gradbenih izdelkov Ljubljana, Ivanom Škuljem, ki je to težko in odgovorno nalogo prevzel 25. septembra letos.

Rezultati poslovanja v letošnjem letu bodo za Industrijsko podjetje gradbenih izdelkov (IPGI) nekoliko slabši. Na to je predvsem vplivalo akutno pomanjkanje dela, ki je bilo še posebej izrazito junija, julija in avgusta, na slabši finančni rezultat pa so vplivali predvsem visoki fiksni stroški. Kljub temu položaj ni nerešljiv.

Poslovno leto 1990 bodo v IPGI končali manj uspešno, kljub temu pa bodo dosegli fizični obseg proizvodnje, ne pa tudi planirane strukture proizvodnje. Zaradi pomanjkanja bolj zahtevnih del (montažne hale, premostitveni objekti, izdelki po naročilu in podobno) so proizvajali več standardnih izdelkov, ti pa dajo slabše finančne učinke.

Izpolnili bodo tudi ekonomske kategorije iz gospodarskega načrta za letos, vendar ne vse enako. Prihodki in osebni dohodki bodo v okviru plana, medtem ko so poslovni odhodki močno nad planiranimi, predv-

sem zaradi previsokih stroškov proizvodnje.

V skladu s sprejetimi ukrepi za sanacijo obstoječega stanja v IPGI, se je zmanjšalo tudi število zaposlenih in sicer za 15 odstotkov, v režiji pa celo za 21 odstotkov. Na začetku leta je bilo v IPGI zaposlenih 222 delavcev, na koncu leta pa jih bo samo še 170.

Zaradi zgoraj omenjenih težav so se v IPGI odločili, da bodo za nekaj časa preložili načrtovano in z vsemi potrebnimi soglasji podprto nadomestno gradnjo nekaterih proizvodnih objektov, to je hal.

Kakšne pa so možnosti in izgledi v letu 1991?

Izgledi za leto 1991 niso rožnati. Težka likvidnostna situacija in še nadaljnje pomanjkanje dela bosta v prvi vrsti vplivala na poslovanje podjetja. V teku je izdelava gospodarskega načrta za prihodnje leto, v katerega so zapisali, da bodo morali pri 160 zaposlenih, kolikor jih planirajo za konec leta 1991, ustvariti za okrog 70 milijonov dinarjev prihodka.

Da bodo v IPGI zagotovili planirani prihodek, ki bi jim

omogočal rentabilno poslovanje, bodo morali vso pozornost posvetiti pridobivanju del, zmanjševanju stroškov poslovanja in izrabi vseh ostalih možnosti za izboljšanje stanja. V ta namen bodo nadaljevali s proizvodnjo standardnih izdelkov (cevi, robniki, zidaki, kanalete) in ga razširili z dodatnim asortimanom glede na potrebe trga.

V sodelovanju s strokovnimi delavci družbe Gradis bodo skušali nadaljevati s proizvodnjo betonskih pragov in pilotov za globoko temeljenje na manj nosilnih tleh.

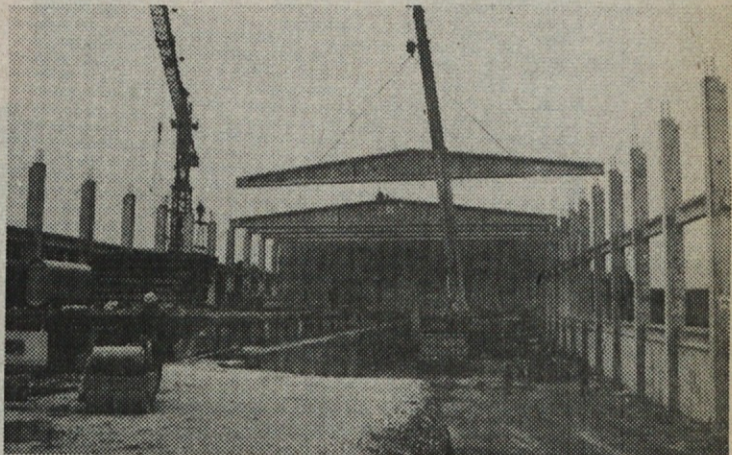
Neglede na zmanjšanje investicij in hudo konkurenco, bodo morali ohraniti tudi del tržišča, ki ga pokrivajo z montažnimi halami. Ta proizvodnja jim je v preteklih letih prinašala 60 in več odstotkov prihodka, sedaj pa komaj 15 do 20 odstotkov.

Razvijali bodo tudi proizvodnjo montažnih premostitvenih objektov in betonskih izdelkov za cestno infrastrukturo. Te cilje naj bi dosegli ob dobri kvaliteti izdelkov, z razvojem novih in z izboljšanjem obstoječih izdelkov.

Zaradi spremenjenih tržnih razmer bodo morali tudi v IPGI pristopiti k prestrukturiranju proizvodnje. Del prihodka si bodo morali zagotoviti z uvajanjem novih izdelkov, s sanacijami objektov, ki so jih zgradili pred leti in nudenjem raznih drugih uslug.

Še bolj bodo okrepili sodelovanje z ostalimi Gradisovimi podjetji, pri tem pa upajo, da bo bolj prišla do izraza Gradisova moč in enotnost.

C. P.

Proizvodnja montažnih hal je v preteklih letih prinašala 60 in več odstotkov prihodka, sedaj pa komaj 15 do 20 odstotkov.

Bo jamo pri hotelu Slavija v Mariboru pokrli sneg?

Denar – večer problem

Ne verjamem, da je že kdajkoli bilo več napisanega in izgovorjenega o kakšnem gradbišču, kakor prav o gradbeni jami pri hotelu Slavija v Mariboru. Gre namreč za izgradnjo podzemne garažne hiše in pozneje nad njo še hotela visoke kategorije.

Saj ne gre, da bi gradbeniki, dela izvaja Gradis Gradbeno podjetje iz Maribora, ne opravljali svojega dela tako kot se spodobi. O ne, prav nasprotno, lahko jih pohvalimo. Tehnično zelo zahtevna dela pri izkopu in sedanji gradnji opravljajo z vso strokovno profesionalnostjo. Problem je – kot skoraj na vseh začetih gradbiščih – denar.

Investitor Progres se je pač lotil prevelikega zaloga in mu sedaj ni kos. Prav v tem času bi moralo biti v jami živahno, da je kaj. Delo je v taki fazi, da bi moralo biti v jami tudi po sto delavcev, saj je potrebno opaževati in betonirati velike površine. Pa še nekaj, jamo bi bilo potrebno do marca napolniti z betonskim skeletom, vsaj do tretje etaže, da bi bila varna. V tem je problem.

Morda bo sedaj situacijo nekoliko rešila zgodnja zima tako, da bi pridobili na času. Pa kaj, ko od tega ni prave koristi. Globoko smo prepričani, da bo investitor le našel denar za nadaljevanje gradnje, kajti drugače... drugače se bo pač potrebno lotiti gradnje na drugačen način.

Saj ni vrag, da morajo vedno krajši konec potegniti gradbeniki. Oni naj bi bili le kvalitetni izvajalci gradbenih del, ne pa tudi investitorji. Denar morajo priskrbeti drugi. Prav zaradi te-

ga včasih trpi kvaliteta. V vseh teh letih so gradbeniki dokazali, da znajo delati kvalitetno in v roku. Nešteto gradbišč so končali v roku in to za majhen denar. Denarja pa nimajo in ga ne znajo delati.

Bo jamo pokrli sneg? Da bi jo le, in z njo vse tiste, ki so se te investicije lotili na tak način.

F. Š.

Alp hotel v Bovcu je dobil po obnovitvi in dograditvi dodatna ležišča in funkcionalnejše in kakovostnejše prostore.

V Bovcu obogatena turistična ponudba

Prenovljen hotel Alp

Stari hotel Alp, zgrajen leta 1963, kasneje pa so mu dozidali še plesno dvorano in depandanso na južni strani, je bil za današnje turistične potrebe neustrezen objekt. Kljub temu je vsa ta leta uspešno gostil domače goste in goste iz tujine, še več – po rezultatih ankete Yugotours med angleškimi turisti je hotel Alp med 200 ocenjevanimi jugoslovanskimi hoteli zasedel tretje mesto za kakovost storitev.

V glavni turistični sezoni je bil hotel že doslej zaseden nad 90 odstotkov, povprečno čez vse leto pa so bile razpoložljive zmogljivosti zasedene 72 odstotkov. Potrebe sedanjega časa pa so obstoječe zmogljivosti hotela prerasle in kazalci povpraševanja na turističnem tržišču so narekovali odločitev za novo naložbo. Gradnjo sta prevzela Gradisovo Gradbeno podjetje Jesenice in SGP Gorica.

Hotel Alp v Bovcu zaseda atraktivno točko v samem središču mesta. Z dozidavo novega hotelskega trakta na zahodni strani sta-

rega objekta se je sedanji trg zaključil in ambientalno zaokrožil v smiselno celoto. S tako urbanistično zasnovo je hotel dobil zunanjo, javnosti izpostavljeno mestno lice in notranje, atrijsko oblikovano dvorišče, ki hotelskim gostom in zunanjim obiskovalcem, nudi kvaliteten in hkrati intimen mikroambient.

S prenovo je hotel Alp pridobil kakovostnejšo funkcionalno zasnovo in dodatna ležišča. Razvidna je členitev na tri funkcionalne sklope: gostinski del hotela, spalni del hotela in tehnično-servisni del.

Hotel ima tri ločene spalne enote (stari hotel, obstoječa depandansa, nova depandansa), tako da je gostom na voljo 115 sob z 220 posteljami.

Gostinski del se nahaja na zahodnem in severnem delu hotela v pritličju in prvi etaži. Ponudba je kar pestra, saj hotel premore restavracijo z 220 sedeži, restavracijo »a la carte« s 36 sedeži, bistro s 26 sedeži, slaščičarno, banketno salon, sodobno večnamensko prireditveno dvorano z najsodobnejšo tehnično opremo v kateri je dovolj prostora za 250 ljudi, elegantno kavarno in poletno teraso s 120 sedeži.

Tehnično-servisni del hotela Alp je koncentriran v kleti, ter v dveh etažah v severovzhodnem delu objekta.

Vrednost celotne naložbe znaša 8,5 milijona nemških mark, poleg sredstev, ki jih je vložil Kompas so finančna sredstva zagotovili Sklad za nerazvite v Republiki Sloveniji, viri sredstev iz razvojne ga dinarja ter iz sredstev Ljubljanske banke Nova Gorica.

Skratka, z obnovitvijo in dograditvijo Kompasovega hotela Alp v Bovcu je prelepi gornjeposelski kraj pridobil nove možnosti za intenzivnejši in celovitejši razvoj turističnega, kongresnega in kulturno-zabavnega življenja. Ponudba kraja pa se bo razširila predvsem z izgradnjo ostale potrebne infrastrukture (snežni topovni kamp, teniška igrišča, športno-rekreacijsko središče z zunanjim bazenom itd.).

Delo v gradbeni jami pri hotelu Slavija, zaradi pomanjkanja sredstev za gradnjo, ne more zaživeti.

C. F.

Ena zadnjih nepozidanih lokacij na Slovenski obali

Gradis v Simonovem zalivu

Sredi novembra so pričeli delavci Gradbenega podjetja Ljubljana s pripravljalnimi deli za gradnjo apartmajev v Simonovem zalivu, nedaleč izole. Kasneje se jim bo pridružilo tudi Gradbeno podjetje Jesenice, saj bodo apartmaje gradili s skupnimi močmi.

Na eni zadnjih nepozidanih lokacij na Slovenski obali, v enkratnem okolju parka, narave, urejene plaže, teniških igrišč ter v bližini bodoče izolske Marine, bo Gradis zgradil 179 majhnih stanovanj, apartmajev, in 21 lokalov za različne namene.

Stanovanja bodo različne velikosti, od 22 do 62 kvadratnih metrov, lokali pa od 19 do 112 kvadratnih metrov. Vsa stanovanja bodo individualno oblikovana ter zgrajena z naravnimi in okolju prijaznimi materiali. Lokali so zasnovani tako, da bo kupec določal bodočo namembnost.

Gre za dva objekta. Večjega, pravokotne oblike, bo gradilo GP

Ljubljana, manjšega, polkrožnega, pa GP Jesenice. Večji objekt je z diletacijami razdeljen na štiri objekte, tako da bodo, če ne bo zadostnega interesa kupcev, v prvi fazi gradili samo dva objekta, potem pa še druga dva. Izkop bo narejen za kompletno gradnjo.

Objekt bo v celoti podkleten. V kleti bodo garažni boksi, nakup le-teh je obvezen, v pritličju bodo lokali, apartmaji pa bodo v treh nadstropjih.

Če bo prodaja apartmajev normalno tekla, gradijo jih za trg, bo temu sledila tudi gradnja, tako da bi nekaj apartmajev končali že do poletja prihodnje leto.

C. P.

Pričetek del v Simonovem zalivu.

Poslovno-stanovanjski objekt v Prevaljah je že skoraj zgrajen

Kupcev ni

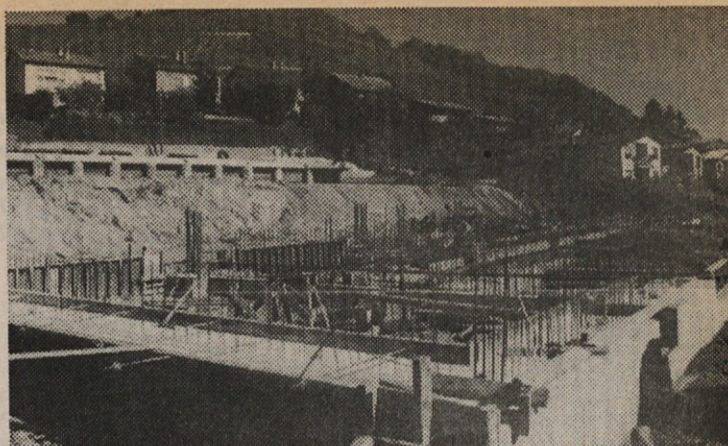
Poslovno-stanovanjski objekt v Prevaljah, ki ga gradi GP Ravne na Koroškem, je že skoraj zgrajen, vendar je večji del stanovanj še vendar neprodanih. Tudi na Koroškem se pozna, da je kupna moč padla.

Objekt ima klet, pritličje, nadstropje in mansardo. V pritličju imata prostore TIMA in Abanka, v kleti pa so skladišča in servisni prostori, garaže za osebne avtomobile in še nekateri skupni prostori, za potrebe skupnosti stanovalcev.

Nadstropje in mansarda sta stanovanjski etaži s skupno 15 stanovanji. Najmanjše stanovanje je garsonjera, največje pa trisobno stanovanje.

Objekt je izredno lep in je skladen s soslednjimi zgradbami v Prevaljah. Za to gre pohvala tako projektantu, kot tudi izvajalcem del. Upamo le, da se bodo za prosta stanovanja našli kupci.

C. P.

Temelji objekta v katerem bo 59 stanovanj so že narejeno. V ozadju se dobro vidi pilotna zaščitna stena, ki je sidrana v Pirmido.

Twicklova vila bo morala še počakati

Prednost stanovanjem

Družbeno podjetje za projektiranje in inženiring Marking iz Maribora je lani oktobra po pogodbi z Agrokombinatom pridobilo Twicklovo vilo, v kateri je v prvi polovici devetnajstega stoletja živel sam baron Twickl.

Marking je pridobil tudi zemljišče okrog zgradbe. Izvajalec gradbenih del je Gradisovo Gradbeno podjetje Maribor, ki pa je že na samem začetku gradnje imelo velike probleme.

Ker je gradbišče tik pod Pirmido, hribom nad mestom, je prišlo do drsenja zemljišča. Strokovnjaki Geološkega zavoda iz Maribora so naredili preizkavo zemljišča in pripravili ustrezno zaščito. Ugotovili so tudi, da razpoke na cestišču niso nastale zaradi gradnje ampak zaradi znižanja talne vode.

Gradisovci so gradbišče zaščitili s pilotno steno. Ta je se stav-

ljena iz dvajsetih pilotov premera meter in višine 16 metrov, ob vrhu pa so jo vsidrali v Pirmido s 25 metrov dolgimi jeklenimi sidri.

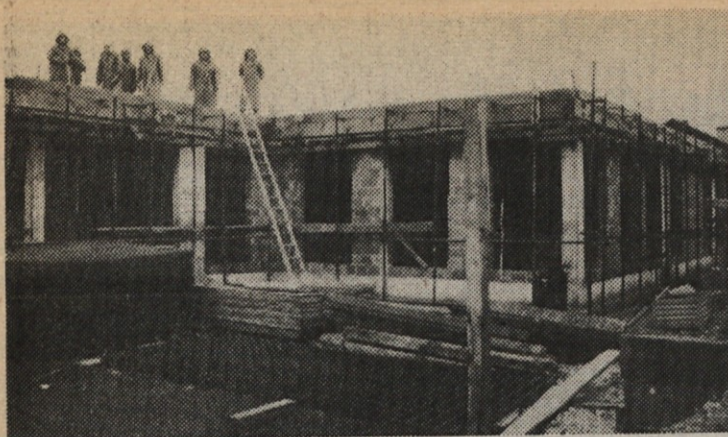
Temelji zgradbe, v kateri bo 59 stanovanj, so že nared, stanovanjski objekt pa bo imel tudi parkirišča oziroma garaže, predvidene za vse stanovalce. V pritličju bodo še štirje manjši lokali, namenjeni storitveni dejavnosti.

Gradnja dobro napreduje, vprašanje pa je kakšna bo letošnja zima. Prvi sneg in nizke temperature ne obetajo gradbenikom nič dobrega.

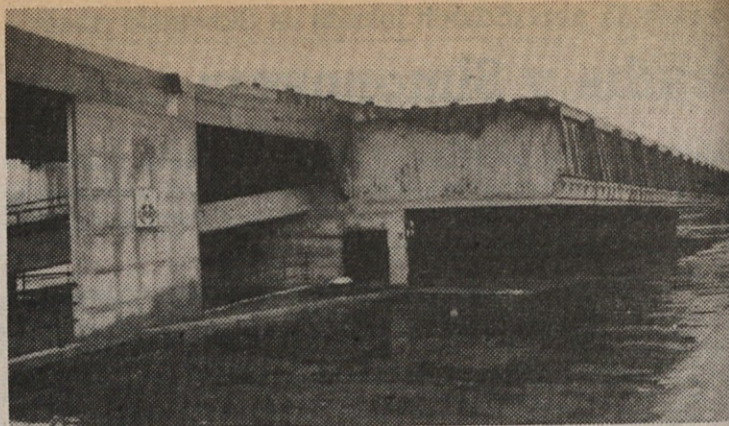
Franjo Štromajer

Poslovno-stanovanjski objekt v Prevaljah je tik pred zaključkom gradnje.

Betoniranje prve plošče Merkatorjevega poslovno-stanovanjskega objekta.

Garaže v Rebelčji vasi so Ptujčani gradili za trg.

Konec skoraj celoletne »suše« v GP Gradnje Ptuj

Končno nekaj več dela

Skoraj vse letošnje leto so se v našem Gradbenem podjetju Gradnje Ptuj ubadali s kroničnim pomanjkanjem dela, saj ga na Ptuj in v njegovi okolici ni bilo dovolj. To je seveda imelo za posledico težave pri poslovanju, predvsem seveda v negativnih finančnih učinkih, saj so celo polovali z izgubo, ki je ob devetmesečju znašala 3,46 milijona dinarjev. Ob koncu leta pa so vendarle pridobili nekaj novih gradenj, tako da bo izhodišče za leto 1992, tako vse kaže, bolj spodbudno in z nekaj več optimizma.

Najbolj je prizadeto gradbeništvo

Manj denarja za naložbe

Letošnje slovenske naložbe precej zaostajajo za lanskimi. Sicer pa bi bilo, ob manjšem dohodku in manjši akumulaciji ter ob večjih izgubah, kaj drugega tudi težko pričakovati, razen če bi naložbeni denar kje izposojali.

V prvih devetih mesecih letos smo v Sloveniji gradili gospodarske naložbe v vrednosti 8,14 milijarde dinarjev, negospodarske naložbe v vrednosti 1,52 milijarde dinarjev, za zidavo stanovanj pa smo namenili 0,89 milijarde dinarjev. Na tej podlagi službeni analitiki ugotavljajo, da so naložbe realno manjše za 52 odstotkov, kot lani v enakem času.

Večina, kar 90 odstotkov naložb na področju gospodarstva, gre za projektne cestne in energetske infrastrukture. Tako je razmerje med proizvodnimi in infrastrukturnimi naložbami že kar neverjetno.

Ker vsaj za zdaj še ni na vidiku prepotrebne domače akumulacije, bi bila dobrodošla tudi tuja, ki pa je ne bi smeli uporabljati tako kot v preteklosti. Za začetek novega in uspešnega naložbenega ciklusa bi seveda potrebovali še marsikaj na področju ekonomskega sistema in ekonomske politike. Med drugimi bi morali podjetja konsolidirati, da bodo imela več častnih trajnih virov sredstev.

Pomembno je tudi področje lastninjenja in upravljanja, pri čemer bo potrebno za prehod v nov sistem, oceniti vrednost podjetij. To je tudi eden od pogojev za pritegnitev tujega kapitala.

Kako hudo je pomanjkanje naložb pove tudi podatek, da je bila največja septembra prijavljena naložba tista v postavitev vagonskega pretakališča za naftne izdelke v Bertokih pri Kopru, ki ga za Istra benz gradi GP Gradis Koper, vrednost naložbe pa naj bi znašala 30 milijonov dinarjev.

C. P.

Kot je povedal direktor ptujskih Gradenj, **Ljubo Cimerman**, je bilo njihovo največje gradbišče v ptujski stanovanjski soseski Rabelčja vas, kjer so gradili stanovanjski blok C 1 s štirimi vhodi in garaže za trg. Prvi dve lameli stanovanjskega bloka so že predali, drugi dve pa bosta gotovi do konca leta, tudi tehnični pregled garaž je bil že uspešno opravljen.

Prav tako je končana tudi gradnja zavoda za varstvo in usposabljanje duševno prizadetih otrok in mladine dr. Marjana Borštnarja v Dornavi v katerem je prostora za več kot 300 varovancev. O gradnji zavoda smo večkrat pisali, tokrat le to, da so se v nove prostore že začeli seliti, tako da bodo zapustili izjemno zanimiv baročni dvorec, ki je eden najbolj ohranjenih baročnih zgradb v Sloveniji.

● V Gradbenem podjetju Gradnje Ptuj so se odločili za spremembo delovnega časa. Iz klasičnega 42-urnega tednika so prešli na **40-urni tednik**. Po novem so začeli delati od 1. oktobra.

Decembra bodo končali adaptacijo šole v Podlehniku, manjša skupina delavcev pa je stalno prisotna tudi na Ptujskem gradu, kjer so letos opravili nekaj več sanacijskih del, kot leto prej.

V polnem teku so dela na poslovno-stanovanjskem objektu Mercator, pričeli so s sanacijo čistilne naprave pri prašičji farmi za Kmetijski kombinat, pridobili pa so tudi prvo fazo rekonstrukcije v tovarni Jože Kerenčič v Ormožu.

Po tihem so upali, da bo še letos podpisana pogodba vsaj za gradnjo prvih dveh lamel, potem pa tudi drugih dveh, za stanovanjski blok C 3 v Rabelčji vasi, vendar, kot vse kaže, se to ne bo zgodilo in bo treba počakati drugo leto.

C. P.

Stanovanjski objekt C 1 – zadnji dve lameli bosta končani do konca leta.

V GP Celje prevladuje gradnja za trg

Bo dovolj kupcev za objekte?

Ker je za gradbenike vse manj dela, vse manj pa je tudi klasičnega investitorskega pristopa, so se v Gradbenem podjetju Celje odločili, da bodo več dela opravili za trg, kar pomeni, da mora izvajalec del gradnjo ves čas financirati, na koncu pa živi v veliki negotovosti, ali bodo lahko vse zgrajeno tudi prodali.

Na teh izhodiščih se je stalno povečeval tudi odstotek gradnje za trg, ki je dosegel že skoraj 60 odstotkov vseh del. V ta riziko so šli v GP Celje zavestno, saj bi v nasprotnem imeli toliko dela manj. Kako se bo vse skupaj končalo, je z gotovostjo težko trditi. Prve težave se že kažejo, a v Celju upajo, da bodo vsi zgrajeni objekti vendarle dobili kupce, saj bi bili neprodani objekti prehudo breme, ki bi graditelje pahnil v velike težave.

Nekaj več kot 500 delavcev dela na številnih objektih v Sloveniji in Hrvaški, pa si oglejmo nekatere največje.

V **Zagrebu** nadaljujejo s stanovanjsko gradnjo. Zgradili bodo pet blokov s skupaj 130 stanovanji. Prvi je že zgrajen, v drugem opravljajo zaključna, obrtniška dela, tretji pa je še v gradnji.

V središču **Žalca** gradijo poslovno-stanovanjski objekt, prav tako kot v **Laškem**. Večino lokalov, ki so v pritličju, so že prodali, nekoli slabše pa gre prodaja stanovanj.

V **Impoljci pri Sevnici** gradijo drugo fazo doma upokoencev in oskrbovancev, ki naj bi bila predvidoma zaključena do sredine leta 1990, potem pa naj bi nadaljevali s tretjo fazo gradnje.

Sektor imajo tudi v **Hrastniku**, kjer delajo v kemični tovarni in v steklarni, končali pa so z ob-

novitvijo Šoparjeve hiše. Obetajo si, da bodo sodelovali, najprej pri rušenju pogorele steklarne, potem pa tudi pri gradnji nove.

V **Celju** stalno delajo v bolnici, v času poplav pa so sodelovali pri reševanju, potem pa tudi pri ocenjevanju škode. V podaljškú nove zgradbe SDK bodo skupaj z Ingradom zgradili poslovno-stanovanjski objekt, poslovno-garažni objekt pa gradijo v soseski Dolgo polje. Imajo tudi že nekaj začetih del (železniška postaja, trgovina Elita), kjer pa so dela ustavljena zaradi pomanjkanja sredstev, v prvem primeru in arheoloških izkopavanj, v drugem primeru.

V **Šentjurju pri Celju** gradijo Alposov center za razvoj novih tehnologij, v **Dobrni** je adaptacija vile Hygieia v zaključni fazi, manjšo skupino delavcev imajo tudi v **Vrhovem** in v **TE Šoštanj**. V **Velenju** je v zaključni fazi gradnje stanovanjski blok B-2, stalno pa imajo tudi nekaj manjših del.

Najbolj oddaljeno gradbišče imajo v **Barbarigi** pri Pulju, kjer gradijo turistično apartmajsko naselje.

Kot je razvidno, imajo v GP Celje dela kar dovolj, samo da bi za vse objekte dobili tudi kupce, potem bi bila tudi negotovost, kako bo v letu 1991, manjša.

C. P.

Gradnja vagonkega pretakališča za naftne derivate v Serminu.

Od 30 do 40 delavcev GP Gradis Koper je na čakanju na delo

Na Obali primanjkuje dela

Pomanjkanje naložb na Obali še kako čutijo v našem Gradbenem podjetju Gradis Koper. To je potegnili za seboj, kar je razumljivo, težave v poslovanju, predvsem finančne narave, poslabšala se je likvidnost in s tem povečala zadolženost v Interni banki. Kljub temu, da trenutno štejejo le 180 delavcev in so najmanjše gradbeno podjetje v Gradisu, je delo za njihovo zaposlitev težko dobiti.

Precej so si obetali od napovedovane združitve z GP Ljubljana, pa ne zato, da bi svoje breme in težave prenesli na drugega, kot pravi direktor **Franc Plazar**, temveč zato, da bi v Gradisu začeli razmišljati o tem, da smo preveč razdrobljeni in zato v primerjavi s konkurenco manj uspešni.

To majhnost in zaradi tega tudi finančno in operativno šibkost, so najbolj čutili prav v Kopru, kjer so s pobudo o združitvi želeli vzpodbuditi razmišljanje o integracijskih procesih, ki bi lahko pomenili začetek novega združevanja znotraj Gradisa, ki je sedaj tako razdružen, kot da ne bi bil eno podjetje. Dostikrat nas povezuje samo ime firme in nič več.

Spričo zgoraj omenjenih težav so v Kopru pripravili nekaj ukrepov, ki naj bi jim pomagali pri izhodu iz krize. Z Inženiringom Ljubljana so sklenili pogodbo o skupnem nastopu na tržišču, tako da bo Inženiring v imenu koprškega podjetja Gradis dajal ponudbe in sklepal pogodbe.

Spremenili so notranjo organiziranost, ki temelji na načelih projektnega vodenja, lotili so se ugotavljanja tehnoloških viškov, naredili so seznam sredstev, ki jih bodo prodali in na ta način pridobili nekaj obratnih sredstev.

Na področju pridobivanja del je položaj tak, da dajejo veliko

ponudb, za vse investitorje pa je značilno, da zahtevajo kreditiranje pod izredno težkimi pogoji, ki jih tako majhno podjetje, kot je GP Gradis Koper, ne more sprejeti. Po drugi strani tudi ugotavljajo, da je lokalna gradbena operativna protežirana, kot da Gradis v Kopru ne bi bil občinsko podjetje, prav tako kot so drugi.

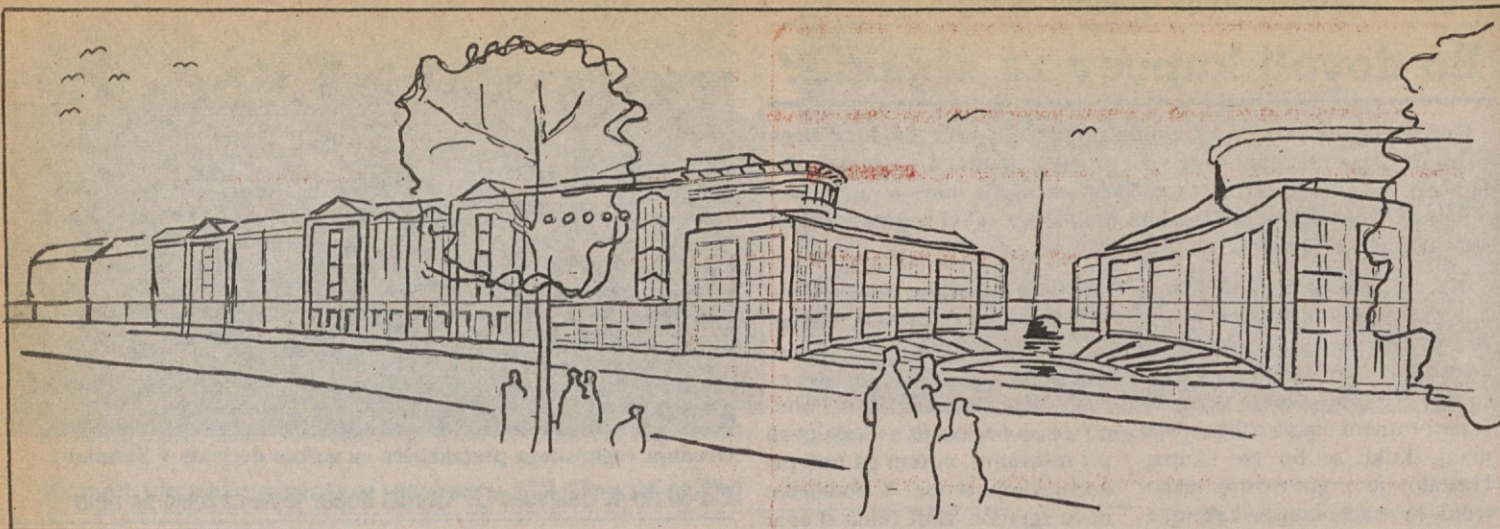
Gradbišče imajo resnično malo. Največje je v Serminu pri Kopru, kjer za Istra benz gradijo vagonko pretakališče za naftne izdelke, vsa ostala gradbišča pa so manjša in sicer: Cementarna Giulio Revelante v Pulju, manjši objekti v Strunjanu in Luki Koper, v Barbarigi pa imajo trenutno samo betonarno in stanovanjsko naselje.

Veliko železa imajo v ognju za prihodnje leto, vendar je napovedovanje, katere od spodaj omenjenih projektov bodo dobili v izvajanje, več kot nevhvaležna naloga, pa kljub temu naštejmo nekatera: upajo, da bodo sodelovali pri nadaljevanju gradnje Osimskih cest (odsek Čebulovica - Razdrto), obetajo se pri pravljajalnih dela za tretji pomol v Luki Koper, oddali so ponudbe za gradnjo pomola v Luki Ploče, ki je projektiran po Gradisovi tehnologiji, za gradnjo šole v Ankaranu, turistične infrastrukture v poreški Plavi Laguni, za valobran bodoče Marine Izola in še nekaj drugih.

C. P.

Ob celjski zgradbi Službe družbenega knjigovodstva, bodo delavci GP Celje, skupaj z Ingradom, zgradili poslovno-stanovanjski objekt.

Takšna naj bi bila podoba zahodnega dela Mlinske ulice v Mariboru, ob novi avtobusni postaji.

Gradnja za trg v Mariboru

Poslovno-trgovsko-stanovanjski objekt ob Mlinski ulici

Mariborčani se spominjajo, kakšno, skoraj sramotno, podobo je kazala nekdanja stara Mlinska ulica. Z izgradnjo nove avtobusne postaje se je ta podoba že močno spremenila, do leta 1992 pa naj bi bila takšna, kakršno so si zamislili snovalci. Do takrat naj bi namreč pozidali tudi zahodni del te ulice.

Pred dnevi so delavci Gradisovega Gradbenega podjetja Maribor pričeli z gradnjo poslovno-trgovsko-stanovanjskega objekta. Za trg bodo zgradili 3.150 kvadratnih metrov poslovnih površin, 1.500 kvadratnih metrov gostinsko-trgovskih površin, zgrajenih do četrte faze, in 4.750 kvadratnih metrov stanovanj.

Nova zidava kareja B1 – tako ga imenujejo načrtovalci – obsega poleg gradnje objekta tudi ureditev okolja med Mlinsko ulico, Kacovo ulico, Ulico heroja Šlandra in Sodno ulico.

Novice iz »Totega konca«

Pred dnevi so se v Gornji Radgoni sestali člani gradbenega sejma, ki bo prihodnjega aprila. Odbor vodi sam minister za industrijo in gradbeništvo **Izidor Rejc**. Člani odbora so se strinjali s predlogom zasnove sejma, saj le ta prinaša veliko novosti. Veliko je bilo rečenega o novi gradbeni in prostorski zakonodaji in spremljajočih predpisih. Na sejmu bo s svojimi izdelki sodelovalo tudi Gradbeno podjetje Maribor.

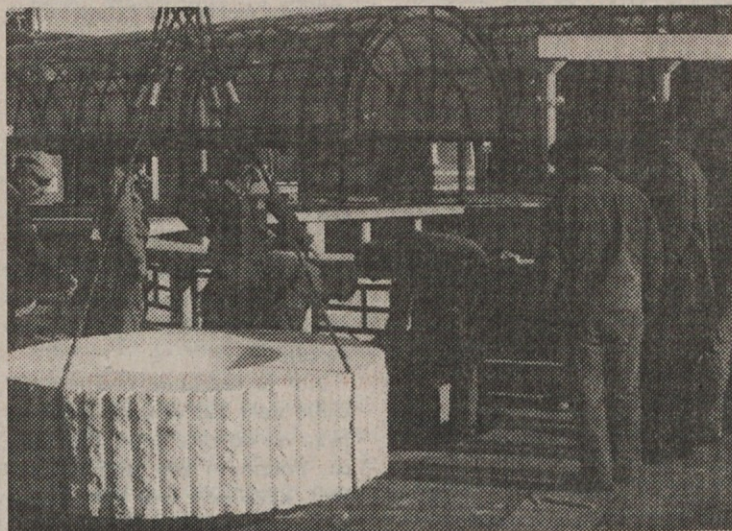
Pri GP Maribor bo te dni izšel katalog **betonske galanterije**, ki jo izdelujejo v svojih obratih. Tovrsten katalog potrebujejo že dalj časa, saj bodo sedaj na tak način lažje seznanjali kupce s svojimi proizvodi.

Časi se spreminjajo in z njo tudi malica. Ne verjamete? Še pred letom smo za malico na (do)sedanji praznik **29. november** dobili vsi v GP Maribor kranjsko klobaso in steklenico piva (še pred tem celo pol litra vina), letos pa le še kranjsko in jabolčni sok, pa še to ne vsi, ampak samo tisti, ki so na malico naročeni. Časi se spreminjajo, z njo prazniki, pa tudi malica. Tudi govor se ne poda k jabolčnemu soku, zato je kopija prejšnjih govorov ostala kar v predlu.

Štof

Na zahodni strani objekta načrtujejo še pokrito parkirišče, otroško igrišče, uredili pa bodo tudi trg pri izhodnem delu Atrija ob novi avtobusni postaji.

Franjo Štromajer

Montaža podstavka za fontano pred mariborsko avtobusno postajo. V vdolbino bodo postavili 920 kilogramov težko kamnito kroglo.

Fontana pred avtobusno postajo

Za lepšo podobo mesta

Nova avtobusna postaja v Mariboru bo (končno) le dobila svojo prvotno načrtovano podobo. Poleg velike ure in izhodnega Atrija, v katerega se že selijo trgovci, bo brž, ko bo minila zima, pričela hladiti mimoidoče nova fontana.

Ta je delo arhitekta **Tomaža Medveščka** iz ljubljanskega Biroja za projektiranje. Gre za 3.200 kilogramski kamniti pod-

stavek, v katerem se bo vrtela, skoraj tona težka, kamnita krogla. S pomočjo močne črpalke, ki bo brizgala vodo pod kroglo, se bo le ta vrtela in hkrati ustvarjala vtis fontane.

Upajmo samo, da bo bodoči upravitelj za to fontano bolj skrbel kot nekateri drugi za že obstoječe fontane v Mariboru.

F. Š.

Iskrene želje za leto 1991

Naj zmaga razum

Letošnje leto je bilo za vse nas težko leto, naslednje pa bo, tako vse kaže, še težje, ne samo za nas upokojujence, temveč za vse skupaj. Vendar upamo, saj je v nas kar še nekaj optimizma, ne sicer toliko, kolikor ga je bilo v težkih časih po vojni, da bo v ljudeh prevladal razum, da bo mir, tako pri nas, kot tudi v svetu.

Dragi naši večni optimisti, upokojujenci Gradisa in vsi ostali gradisovci, želimo vsem predvsem zdravja in osebnega zadovoljstva, tistim, ki še delate pa uspehov pri delu, ter tudi psihične in fizične moči za prebroditev težav s katerimi se bomo srečevali v letu, ki prihaja.

Še enkrat, naj vam bo leto 1991 uspešnejše, boljše in srečnejše, predvsem pa zdravo in uspehov polno.

Društvo upokojujencev Gradis

Vsi upokojujenci so dobili za spomin umetniško sliko.

GP Ljubljana ohranja lepo navado

Tudi v GP Ravne je treba zmanjšati število zaposlenih

Kriza se zaostrojuje

Gradbeno podjetje Ravne je eno tistih Gradisovih podjetij, ki se ne more in ne more postaviti na trdne noge. Težave, ki so jih imeli v lanskem letu, so se vlekle skozi vse letošnje leto, podobno pa bo tudi v prihodnje. Vzrokov za težave je kar nekaj. V podjetju so jih opredelili in analizirali ter sprejeli ukrepe za njihovo odpravo in sanacijo podjetja.

O težavah v GP Ravne je spregovoril v.d. direktorja **August Skrinjar**. Osnovna ugotovitev je ta, da jih je v podjetju preveč, tako v proizvodnji kot seveda tudi v režiji in tako velik kolektiv ustvarja premajhno realizacijo.

Zaradi pomanjkanja dela se je poslabšala likvidnost, cena za pridobljena dela so nizke, saj je konkurenca med gradbeniki močna in neizprosna, še vedno se zavlačuje z začetkom gradnje poslovno-trgovskega

centra v Dravogradu, pa tudi gradnja za trg (Prevalje, Barbariga) zahteva vezavo lastnih sredstev, prodaja pa ne gre tako, kot so prvotno pričakovali.

Na Ravnah se, tako kot drugod, zavedajo, da so časi gradbeniške konjunktore že zdavnaj mimo in da se bo treba prilagoditi novim pogojem tržnega gospodarjenja ter velikost podjetja prilagoditi zmanjšanemu številu investicij, kar pomeni, da bo treba število zaposlenih še zmanjšati. C. P.

V Dravogradu poteka gradnja poslovno-trgovskega središča s polžjo hitrostjo, saj investitor nima denarja za normalen potek gradnje.

Slovesnost ob upokojitvah

Že nekaj let je v tradiciji, da v Gradbenem podjetju Ljubljana povabijo svoje sodelavce, ki so se upokojili v tekočem letu, na manjšo slovesnost, na kateri se poslovijo od njih, za spomin pa jim podarijo umetniško sliko.

Tako je bilo tudi pred kratkim, ko so se poslovili od svojih nekdanjih sodelavcev, ki so se upokojili v letošnjem letu. Takšnih je bilo več, na slovesnost pa jih je prišlo 12.

Tople besede jim je ob slovesu namenil predsednik delavskega sveta Janez Bukovec, potem pa jim je, skupaj z direktorjem podjetja Jožetom Ločnikarjem, podelil umetniške slike grafike naše znane slikarke Dore Plestenjak.

Slovesnosti so se udeležili naslednji delavci GP Ljubljana, sedaj že upokojujenci: Marija Erzar, Stjepan Zadravec, Marija Kocjančič, Ivan Lukman, Josip Kaparič, Ernest Škarper, Anka Av-

sec, Jovo Vodevič, Viljem Škarper, Jože Mažnarič, Vinko Damjan in Stipe Kajič.

Uradnemu slovesu je sledila krajša zakuska in neobvezen klepet, v katerem so obudili spomine na prehojeno pot v Gradisu. Na koncu so obljubili, da bodo v Gradisu še prišli.

Kar naj pridejo, saj so vedno dobrodošli. C. P.

Srečno '91

Spominski posnetek letošnjih upokojujencev in njihovih še aktivnih sodelavcev.

25 let Uprave delavskih domov v Ljubljani

Skrb za nastanitev

1. januarja 1966 je bila v Ljubljani ustanovljena Uprava delavskih domov s sedežem v Mislejevi ulici 3, z namenom, da se ukvarja z nastanitvijo delavcev, prehrano in tekočim vzdrževanjem delavskih domov in naselij. Ob jubileju pa se bo tudi Uprava delavskih domov reorganizirala v družbo Nastanitve in storitev, krajše Nastor, tako da bi s 1. januarjem 1991 že poslovali v novi organiziranosti.

Zgodovina nenehne skrbi za nastanitev delavcev v Gradisu sega v leto 1946 in 1947, to je v čas gradnje Titovih zavodov Litostroj, ko je bilo zgrajeno, za potrebe nastanitve Gradisovih delavcev in nemških vojaških ujetnikov, eno prvih in tudi največjih delavskih naselij s kapaciteto 780 ležišč, priročno delavsko restavracijo in ostalimi objekti za družbeno-politično in športnorekreativno dejavnost.

Zanimivo je omeniti, da je to naselje imelo lastno čevljarstvo, krojaško in mizarstvo delavnic, veliko pralnico za pranje posteljnega in drugega perila. Ko je bila tovarna Litostroj leta 1960 zgrajena, je bilo delavsko naselje postopno odstranjeno, del naselja pa je odkupil Litostroj za nastanitvene potrebe njihovih delavcev.

Drugo delavsko naselje je bilo zgrajeno v letih 1948/49 na Šmartinski cesti 21. Imelo je 350 ležišč, delavsko restavracijo in kantino. Z izgradnjo delavskih domov in družinskih stanovanj v Savskem naselju in ostalih predelih Ljubljane, je bilo to naselje leta 1969 dokončno odstranjeno.

Leta 1955 je bil zgrajen prvi delavski dom v Novakovi ulici 5/b s 102 posteljama. Ta dom je že takrat imel samo dvo- in troposteljne sobe. Leta 1969 je bil odprodan in potem porušen, ker so na njegovem mestu zgradili

otroški vrtec.

Oktobra meseca leta 1956 je bil zgrajen delavski dom v Mislejevi ulici s 181 ležišči. Ta dom stoji še danes, v njem je tudi Gradisova splošna in zobozdravstvena ambulanta, in je najstarejši izmed petih Gradisovih delavskih domov v Ljubljani.

Leta 1956/57 se je začela postopna gradnja delavskega naselja v Koželjevi ulici. Ob dokončani izgradnji pa je razpolagalo s 450 ležišči. Polovica tega, sicer barakarskega, a lepo urejenega naselja, je bila prodana leta 1976, druga polovica pa leta 1981.

Dom v Bavdkovi ulici z 210 ležišči je bil zgrajen leta 1959, dom v Kvedrovi ulici s 101. ležiščem leta 1971, dom v Petrovičevi ulici s 372 ležišči leta 1975 in dom v Gašperšičevi ulici v Novih Fužinah z 288 ležišči leta 1985. Tako znaša zmogljivost vseh ljubljanskih Gradisovih delavskih domov 1152 ležišč.

Z delavskimi domovi in delavskimi naselji je do 31. decembra 1965 upravljalo tedanje Gradbeno vodstvo Ljubljane, s 1. januarjem 1966 pa je gospodarjenje in upravljanje z domovi in naselji prevzela novo-ustanovljena Uprava delavskih domov, ki je sprva imela sedež v Mislejevi ulici, od aprila 1973 pa v Bavdkovi ulici.

Uprava delavskih domov v

Sobe v Gradisovih delavskih domovih so lepo urejene.

Ljubljani tudi v času tozdiranja ni spreminjala svojega imena in statusa, kljub temu, da je imela predznak delovna skupnost. Ves čas je ta »Delovna skupnost« Uprava delavskih domov skrbela za nastanitev delavcev in tekoče vzdrževanje naselij in domov in je kot najmanjša, samostojna organizacijska enota Gradisa zaposlovala okrog 45 delavcev, pretežno sobaric in snažil, ter upravnikov domov. Upravo delavskih domov vodi **Srečko Demšar**.

Ves čas obstoja se v UDD trudijo, da izboljšajo standard naših delavcev. Domovi so vzorno vzdrževani, v zadnjem času pa

tudi v vseh tistih domovih, ki čajnih kuhinj niso imeli, so le te uredili, v sobe nameščajo hladilnike, pripravljajo pa se tudi na preureditev sob tistega dela doma v Mislejevi ulici, ki je namenjen delavkam.

Pred petimi leti so ob jubileju pripravili manjšo slovesnost, letos pa ga bodo obeležili le s pričujočim prispevkom in z zaključkom aktivnosti, s katerimi se bodo preoblikovali v družbo Nastor. Kljub temu iz UDD sporočajo, da bodo tudi v prihodnje skrbeli za nastanitev in dobro počutje delavcev Gradisa.

J. Dolar
C. Pavlin

V spomin

Franjo Novak

Umrli je Franček. Kako hladno in boleče zvenijo te tri preproste besede. Posebej še, ker smo s Frančkom Novakom samo nekaj dni poprej kramljali v Gradisovem počitniškem domu na Pohorju nezavedajoč se, da se pogovarjamo zadnjič.

človeku, ki je dopolnil komaj 47 let.

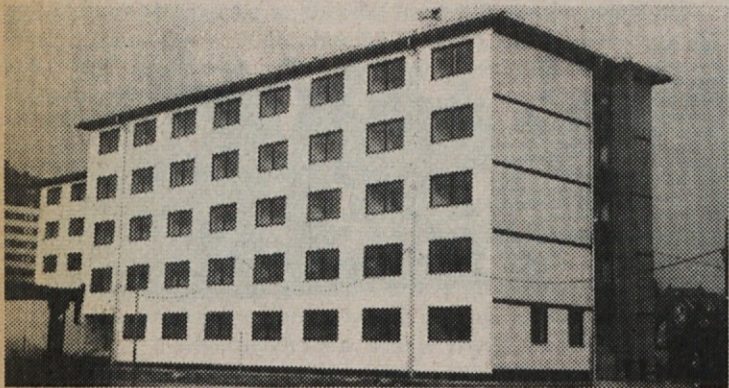
Pohorskega Frančka, tako so ga klicali vsi, ki so kdajkoli bili na Gradisovi koči, ne bo več na Pohorje. Šestnajst let mu je bilo komaj, ko je prišel na Pohorje. Mlad, a poln želja in idej.

Ljudje smo različni. Težko je ustreči vsem željam. On je to poskušal. Ljudje radi stresajo svoje probleme in krivce zanj iščejo pri drugih. Franček tega ni počel.

Le malokateri je vedel za njegove osebne probleme in težave. Nihče ga ni vpraševal koliko dni je stran od svoje družine. On tega tudi ni razlagal vsakemu. Se ima torej sedaj smisel spraševati kaj več o njem. Nima.

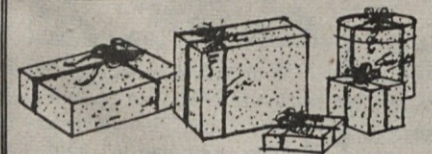
Pohorskega Frančka ni več. Od nas je za vedno odšel človek, katerega življenje se je komaj prevesilo v drugo polovico. Človek, ki je polnih 27 let prebil na našem počitniškem domu na Pohorju. Tudi zaradi nas.

Franjo Stromaier

Fužinski samski dom je zadnji, ki smo ga zgradili. Odprli smo ga 23. aprila leta 1985.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

				VALENTIN VODNIK	REKA V SZ, KI SE IZLIVA V BALTJSKO MORJE	ZUNANJI DEL JABOLKA	ŽENSKE, KI PIJEJO VINO	MOŠTVO, TEAM	VESTA RAHLE VOLNE	LOJZE SLAK	IME PESNICE MUSER	KRAJŠA OBLIKA IMENA TEODOR	SOLARKA	SESTAVIL: JOŽE PETELIN
														PEVEC PRESLEY
				SLOVENSKI DIRIGENT (MARCO)						FRANCOSKO MOŠKO IME JOSIP IŠAVEC				
				VELIKA EPSKA PESNITEV								NADA VIDMAR ZDRUŽE- VANJE		
				ENOTE BREZ PARA (PARI IN ...)							MEDNAROD- NI IZRAZ ZA SMUČI			
VELIKOST GRAFIČNEGA DELA, OKTAV; TUDI DEREZA Z OSMIMI KONICAMI	KOSITER V TANKIH LISTIČIH	OBIRANJE SADJA	STOTINKA JAPONSKE- GA JENA	OMLAČEN SNOP	STROJNA ZAGA, JERMEČICA	KATERI IME SMUČARKE HESS		POMAGANJE KOMU	RDEČI KRIŽ	BAZA ALKOHOLA IN ETRA	TRAK NOVINAR DELA (VASO)			
DEL JEZDEČEVE OPREME						V VOZ VPREŽENI KONJI							ZNAČILNOST PSA, KI VELIKO LAJA	
SLOVENSKI LITERAT (JOSIP)						MEŠANA PIJACA SMUČIŠČE PRI BLEDU							CELJE	
NAUK O MAGNETNIH POJAVIH									FIZIK NEWTON IGRALEC SOTLAR					
DVA, TRI			PEČENJE MLAD GOZD			MIZARSKO OPRAVILO PISATELJ ZOLA								
BOKSARSKO BORIŠČE				KRAJ V BLIŽINI PLANICE BANJA						ŽELEZOV OKSID DELI NOG				IME FILMSKE IGRALKE NIELSEN
PLEŠASTI DETEKTIV IZ TV SERIJE					 RADO MURNIK NAŠ NAJ- VEČJI OTOK		RIKO DEBENJAK KRAJ PRI NOVIGRADU			ADAM IN ... KRAJ ŽIVALI				
DREVORED					ŠVICARSKI PISATELJ ANTON OCVIRK							SREDIŠČE VRTENJA KAREL INTIHAR		
									BESEDILO					
					NEKDANJI NIZOZEMSKI TENISAČ (TOM)				ŠPANSKO ŽENSKO IME					

Nagrajenci nagradne križanke

Pri žrebanju dobitnikov nagrad jubilejne številke Gradisovega vestnika, ki smo ga opravili 11. decembra, so srečo imeli naslednji reševalci:

1. nagrada 200 din – **Janez Ferčič**, GP Gradnje Ptuj
2. nagrada 160 din – **Branko Rovšek**, Strojgradnja PE Ljubljana
3. nagrada 140 din – **Himzo Ibrčič**, GP Jesenice
4. nagrada 120 din – **Jožek Cerovec**, GP Maribor
5. nagrada 100 din – **Franc Sušnik**, Meja 1, Mavčiče

Nagrajencem čestitamo, reševalce pa obveščamo, da bodo nagrade tudi tokrat višje (500, 400, 300, 200 in 100 din). Rešitve pošljite na naš naslov do 15. januarja 1991.

Uredništvo

Graditi hidroenergetske objekte brez pomoči posebnih potapljačev je skoraj nemogoče. Tudi na Fali jih imajo štiri, na dan našega obiska pa je pod vodo delal Hasan Redžić.

Končan prvi del tekmovanj v 1. zvezni kegljaški ligi

Zadovoljni z uvrstitvijo KK Gradis

Tudi letos nastopa prva ekipa KK Gradis v prvi zvezni kegljaški ligi, drugo moštvo, ki je po kvaliteti nekoliko slabša, pa se ni uspelo uvrstiti v republiško ligo, saj se v kvalifikacijah ni izkazalo.

Prva ekipa je v letošnji sezoni nekoliko oslabela, saj jo je zastopil dolgoletni član, večkratni reprezentant in zmagovalec na različnih turnirjih in tekmovanjih – **Darko Bizjak**. V prestopnem roku pa je prišel v vrste KK Gradis kegljač Franci Sajovic iz kranjskega KK Triglav, vendar dosežaj še ni pokazal kaj zna in zmore.

Kljub kvalitetnemu padcu moštva smo z rezultati v prvem

delu tekmovanja lahko zadovoljni, saj smo se uvrstili na četrto mesto, ki je za KK Gradis že nekaj let kar standardno, to pa zato, ker so tudi drugi klubi izgubili nekaj svojih dobrih kegljačev.

Skupščina KK Gradis

Redna skupščina KK Gradis je bila 9. oktobra. Na njej so pregledali delovanje kluba v preteklih dveh letih. Iz obširnega poročila predsednika kluba Andreja Rogača lahko izluščimo dva glavna problema, to je kronično pomanjkanje finančnih sredstev in splošno pomanjkanje, zlasti dobrih kegljačev, v Sloveniji. Igramo namreč vrhunski šport, saj imamo svetovnega rekorderja **Borisa Urbanca**, ki je skupaj z **Albinom Juvančičem** tudi svetovni prvak v parih. Tak šport seveda mnogo stane, saj je treba v vzgojo prvakov vložiti veliko let truda, polno strokovnega in fizičnega dela, naporov in odrekovanja.

Poročila so podali tudi trenerji in tehnični vodje posameznih ekip. Največ odprtih vprašanj je bilo v zvezi z žensko ekipo, ki se je številčno zelo zmanjšala in šteje komaj toliko tekmovalk, da lahko nastopajo v ligi. Poročila so podali tudi predsedniki odborov in blagajničarka.

Poročilom je sledila zelo razgibana razprava, v kateri je sodelovala večina prisotnih, nato pa so razrešili dolžnosti člane starih odborov in imenovali nove (večina članov je bila ponovno izvoljenih). **Za predsednika KK Gradis je bil ponovno izvoljen Andrej Rogač.**

Na koncu je bilo sprejeto tudi besedilo pogodbe med klubom in igralci, ki nastopajo v zvezni ligi, za primer prestopa v drugi klub ali odhoda v drugo državo.

Teden dni pozneje, 16. oktobra, se je na prvi seji sestal Izvršni odbor KK Gradis in potrdil kategorizacijo igralcev, ki tekmujejo v prvi zvezni ligi, na osnovi katere so igralci, z ozirom na dosežene uspehe, še dodatno nagrajevani. Ta oblika nagrajevanja predstavlja novost, bila pa je nujna, če želimo članom prvega moštva vsaj delno poplačati čas in trud, ki ga imajo z nastopanjem na tekmovanjih na tako visoki ravni. Na prihodnji seji Izvršnega odbora bomo rezultate takšnega načina nagrajevanja analizirali in ga morda popravili ali dopolnili.

Četiri po prvem delu tekmovanja

Na kratko si oglejmo rezultate jesenskega dela tekmovanja v prvi zvezni kegljaški ligi. Ekipa je v tem času odigrala 12 tekem, od tega 6 na domačem in prav toliko na tujih kegljiščih.

Dosegli smo šest zmag, enkrat smo igrali neodločno, petkrat pa smo zgubili. 13 osvojenih točk je zadoščalo za četrto mesto na lestvici, ki je po končanem prvem delu izgledala takole:

1. Grmoščica Zg.	11 11 0 0 22
2. Medveščak Zg.	10 9 0 1 18
3. Konstruktor Mb.	11 8 0 3 16
4. Gradis	12 6 1 5 13
5. Brodosplit	11 5 0 6 10
6. Poštar Zadar	10 5 0 5 10

V zvezni ligi nastopa 11 moštev iz cele Jugoslavije, tako ima Skopje zelo dobro ekipo KK Ra-
botnički, ki jo nam do sedaj še ni uspelo premagati na njihovem kegljišču. V zvezno ligo se je letos po zmagah v kvalifikacijah uvrstil lankoletni republiški prvak KK Donit iz Domžal, s

katerim smo, naj to omenim kot zanimivost, igrali neodločno. To je bila ena izmed naših najbolj dinamičnih iger, saj se je rezultat nenehno spreminjal, sedaj enim potem pa drugim v prid, nazadnje pa je bil izid 5271 : 5271 podrtih kegljev.

Da je naše kegljišče razmeroma »trdo«, dokazujejo tudi rezultati. Tako smo na domačem kegljišču v šestih srečanjih položili 31.348 kegljev ali povprečno 5.225 kegljev na tekmo, na tujih kegljiščih pa je padlo 31.880 keglje ali povprečno 5.313 kegljev na tekmo.

Izvršni odbor kluba bo na prihodnji seji analiziral dosežene rezultate po posameznih tekmovanjih, saj so opazna kar precejšnja nihanja tako med posameznimi tekmami, kakor tudi med igralci. Tudi pri kegljanju, kljub dobri vadbi in želji po zmagi, ne gre in ne gre, saj so tudi naše krogle okrogle.

Franc Hočevnar

Zahvali

Ob bridki izgubi našega draga moža, očeta, strica, botra, vsaka in prijatelj **Konrada Praznica** se iskreno zahvaljuje vsem sodelavcem Strojno prometne operative v Mariboru, za pisna in ustna sožalja, ter za venec, ki so ga prinesli njegovi nekdanji sodelavci.

Posebna hvala pa velja družinam Zelenič in Hrenovim iz Čakovca.

Žalujoča žena Lojzka in hčerka Silva z družino

Ob izgubi drage mame se zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem Gradisa Gradbeno podjetje Jesenice za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in spremstvo na njeni zadnji poti.

Tine Plemelj

GRADISOV VESTNIK

GRADISOV VESTNIK je glasilo GIP GRADIS, d.o.o.

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin

Fotostavek: Tiskarna Formatisk Ljubljana

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 7.700 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134/a, 61000 Ljubljana

Telefon: (061) 441-422 int. 232 in 220

Telefax: (061) 445-969

GRADISOV VESTNIK je vpisan v register časopisov pri Republiškem komiteju za informiranje pod zaporedno številko 187 in je oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov. Naslovniki ga prejmejo brezplačno.

180 metrov dolgo galerijo oziroma pokriti vkop, na trasi avtoceste od Hrušice do Vrbe, gradijo delavci GP Nizke gradnje Maribor. V galerijo se bo vstopalo neposredno z viadukta Moste pri Žirovnici.

Gradbena jama v središču Maribora je postala, zaradi številnih zapletov, zelo znamenita. Spričo pomanjkanja sredstev se v jami dolgo časa ni delalo, sedaj pa gradbeniki iz GP Maribor vendarle upajo, da bo priliv denarja normalnejši in da bodo gradnjo garaž marca prihodnje leto končali.

Letošnje največje Gradisovo gradbišče je bilo na Karavanškem mejnem platoju, kjer je GP Jesenice zgradilo več kot deset velikih objektov. Največja sta oba mejno-kontrolna objekta. Dolga sta vsak po 90 in široka po 75 metrov. Na fotografiji je jugoslovanski mejno-kontrolni kompleks.

